Tallinn

Prioritaire A

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Neljapäeval, 29. veebruaril 1996 Nr. 9 (6057)

Sõjaväeliselt distsiplineeritud Eesti Vabariigi 78. aastapäeva aktus Stockholmi Kontserdimajas

"Kaks kindralit kõnepuldis ja Kaitseväe orkester kontsertosas, kas seda ei ole kokku liiga palju?" oli ju üksikuid kriitilisi hääli "rahva hulgast" meie Eesti Vabariigi 78-nda aastapäeva aktuse korraldajate arvel.

Praegune Eesti kaitseväe kriisi ajal võib aga küll rahuldusega öelda, et korraldav toimkond saavutas edukuse poolest täistabamuse. Esiteks head sõnavõtud nii noorte, Üliõpilaskonna esindaja Karin Pukk'i kui ka Eesti Kooli luuletarist õpilase Gina Gustavssoni poolt.

Siis Rootsi Sõjaajaloo Akadeemia esindaja, kindral Bernt Östh oma täpse ülevaatega Rootsi-Eesti sõjalise abi koostööst ja ajaloolistest sidemetest ning "last but not least" - kui tsiteerida Shakespeare'i, kindral Aleksander Einseln.

Ilma, et heas lauluvormis siinse Meeskoori ja tema tarmuka juhataja Heli Ojaste ning Naiskoori esinemise osatähtsust varjutada, tuleb suurt ja siirast tänu avaldada 37-liikmelisele Eesti Kaitseväe Orkestrile, selle dirigendile Peeter Saanile ja ainsale naisorkestrandile, flöödipuhujale, läti päritoluga eestlannale Katrin Risijzhile.

Nemad andsid sel pärastlõunal küll oma parima ja said ka suurearvuliselt publikult - täisparketilt ja osaliselt hästi täidetud esimeselt rõdult - teenitud ovatsioone.

See oli kindlasti nagu rootslane ütleb "plaaster haavale" möödunud septembris Hasselbackeni restoranis toimunud kontserdi eest, mida puuduliku rootsipoolse eelreklaami tõttu oli tulnud kuulama ainult käputäis kaasmaalasi...

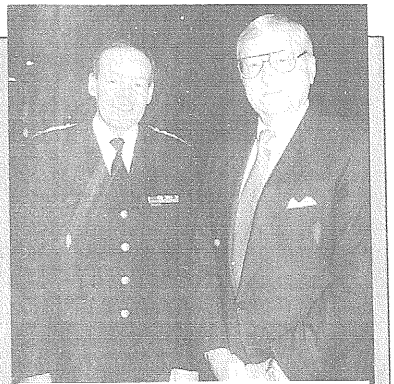
Nagu telefoni teel orkestri siinsele sidepidajale, leitnant Mark Karelliile esmaspäeva hommikul teatati, leidsid kõik orkestrandid, et Stockholmi Kontserdisaalis esinemine ja Estline'i poolt sponsoreeritud merereis toitlustamise ja üksikkajutitega on seni nende õnnestunuim välismaine ettevõtmine.

(Järg lk. 2)

Einseln kritiseeris Eesti riigi juhtkonda

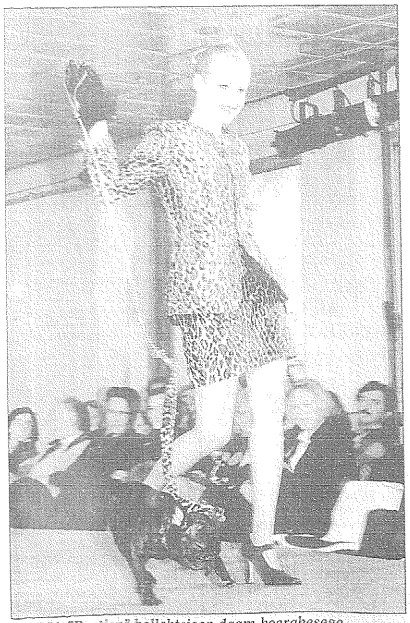
Eesti Vabariigi aastapäevale Stockholmi Kontserdihoones tuli rohkem inimesi kui tavaliselt - umbes 900 ümber. See on mõnesaja võrra rohkem kui viimastel aastatel. Põhjuseks oli muidugi kindral Aleksander Einselni esinemine. Tema oli juba varem tuntud oma avameelsuse pärast.

(Järg lk. 2)

KAKS KINDRALIT - aktuse kõnelejad: kindralmajor Bernt Östh ja kindral Aleksander Einseln (Foto: Karin Saarsen)

VII rahvusvaheline Balti rõivamess

FIRMA "Bastion" kollektsioon daam koerakesega.

2.-4. veebruarini toimus Tallinnas Eesti Näituste paviljonis VII rahvusvaheline Balti rõivamess, millega kaasnes samas ka Balti jalatsimess - viimane toimus iseseisvana teist korda. Korraldajaks nagu ikka oli firma Altosaar & Tiik. Messiinfot edastas üle 30 meediakanali.

Balti rõivamess on saanud keskseks moe(kaubandus)ürituseks ja on toimunud 2 korda aastas alates jaanuarist 1993. Algusajaga võrreldes on eksponentide arv kasvanud 4 korda, ekspositsioonid on laienenud poole võrra tänu uute paviljonide juurdeehitamisele ja mooduilhallide kasutuselevõtule - niisiis kokku kuues paviljonis.

Seekord oli osavõtjaid ca 150 - firmad Eestist, Soomest, Rootsist, Taanist, Norrast, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Lätist ja Leedust. Osalejate hulgas oli nii tootjaid, maaletoojaid, hulgi- kui jaemüügi esindajaid. Stockholmi rahvusvahelise moemessi haardega ei saa toimunud messi muidugi võrrelda.

(Järg lk. 8)

Eesti Apostlik Õigeusu Kirik taas Konstantinoopoli all

Eesti Apostlik Õigeusu Kirik kuulub nüüdsest peale taas Konstantinoopoli Patriarhaadi jurisdiktsiooni vastavalt 1923. a. Tomosele.

Selle otsuse tegi Tema Pühadus, oikumeeniline patriarh Bartholomeus koos Püha Sinodiga 20. veebruaril 1996. a. Konstantinoopolis (Istanbulis).

Otsus tehti teatavaks Konstantinoopoli Oikumeenilise Patriarhaadi delegatsiooni poolt, kes külastas president Lennart Merit 22. veebruaril. Kuni eesti soost piiskopi valimiseni on Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku hooldajaks piiskopiks - *Locum Tenens* - Karjala ning kogu Soome peapiiskop Johannes.

Patriarh Bartholomeus kirjutab oma läkituses muu hulgas.:

(Järg lk. 11)

Lasti käiku optiline sidekaabel Eesti ja Venemaa vahel

Eesti Telefon lasi käiku Eesti-Vene optilise sidekaabli, mis võimaldab korraga pidada 30 600 kõnet.

Tegemist on Eesti ja Venemaa vahelise esimese fiiberoptilise kaabliga. Kaabel on 12-kiuline, millest Eesti Telefon võtab esialgu kasutusele ühe paari.

Kasutusele võetavale kiupaarile on rakendatud digitaalne transmissiooniaparatuur STM-16, mille ülekandekiirus on 2,5 gigabitti sekundis.

See võimaldab korraga pidada 30 000 telefonikõnet.

(Järg lk. 2)

ESTO -96 vastus eesti meremeestele

Eelmises "EPL-is" avaldasime Eesti meremeeste protesti ESTO laevavaliku üle. Tänases lehes lk. 3 võite aga juba lugeda ESTO -96 peakomitee vastust meremeestele.

Einselni kõne...
(Algus lk. 1)

Oli ootuspärane, et Einselni vabastamine Kaitseväe juhataja ametikohalt (mis toimus pärast seda, kui ta oli andnud nõusoleku Stockholmis esinemiseks), võis veel avameelsust ja ehk ka pisut kibestust juurde lisada. Seepärast oodati Einselni kõne põnevusega. Seepärast toome juuresolevalt ära ka suure osa Einselni kõnest.

Kindral Einselni kõne
(lühendatult)

Neli ja pool aastat tagasi, ma usun, et meie kõik jagasime ühiselt üliõnnelikku meeleolu kui riigipöörde katse Moskvas luhtus ja Eesti iseseisvus ning helge tulevik näis olevat käega katsutav.

Ma elasin tol ajahetkel hetkel Kalifornias, kus olin teinud mitu aastat tööd koos sealsete kauaaegselt tegutsenud poliitiliselt aktiivsete eestlaste, lätlaste ja leedulastega.

Mäletan, kuidas mõtlesin siis neile, kes olid aastakümneid ennastsalgavalt töötanud paguluses oma rahva huvides, kas Rootsis, Inglismaal, Saksamaal, Kanadas, Ameerika Ühendriikides, Austraalias või mujal, kuid paraku nüüdseks manalasse läinud ilme, et nad oleksid näinud oma unistuste täitumist.

Jagasima ka võib-olla ebarealistlikku arvamust, ett töö on tehtud ja iseseisvus lõplik ning nüüd võime rahulikult turisti mängida ja jälgida, kuidas Eesti riik ja rahvas kosub.

Tahtsime, et inimese sõna on otsekohene arusaamade väljendus ja mitte seotud intriigidega või kahemõttelise salatsemisega; et õiglane käitumine oleks norm, mitte vastupidi; et massiteabe - üks demokraatliku riigikorra põhialuseid - oleks enamasti erapooletu ja eetiline, ja mis peamine, tugineks faktidele; et rahva huvide eest võitlemine oleks riigi juhtivate isikute eesmärgiks nii sõnas kui ta teos ja mitte propagandistlikult väljendatud demagoogia; et riigisaladuse katte alla ei peideta informatsiooni, mis peaks olema kättesaadav igale Eesti kodanikule ja kus inimesed tunnevad end vabadena igas mõttes, mis on ju nii loomulik ja iseenesestmõistetav demokraatlikus riigis.

Paraku oleme sellest veel üpris kaugel. Riigikaitse on politiseeritud ja tõmmatud sisepoliitilisse heitlusse, kus erakondade huvid tihtipeale domineerivad iseseisva apoliitilise riikliku kaitsepoliitika kulul.

Kaitseministeeriumis on juhtivatel kohtadel nüüd inimesi, kes alles mõned aastad tagasi represseerisid vabadusvõitlejaid, korraldasid rahumeelsete üliõpilaste demonstratsioonide mahasurumist eriväljaõppe saanud miilitsaroodu ja koertega ning äärmiselt venemeelsete ohvitseridega, kes isegi eravestlustes keeldusid rääkimast eesti keeles oma alluvusse pandud üliõpilastega. Ja veel ka nendega, kelle ärihuvid on seelgelt konfliktis riigi huvidega.

Hoia ja otsi, seda mis oli
Enne kui kuri idatuul tuli
Hoia oma lapsi, naisi ja mehi
Loodust, maad ja lauluheli

Saa õitsema jälle
Mu südame sünnimaa!

***

Enamus Vabariigi juhtkonnast on tõesti nn. "ekskommunistid", kes on häälestatud "vana hea" okupatsiooni aja kohaselt ja kelle mõtlemis- ja teguviis teeks au kõige ustavamatele punaparunitele.

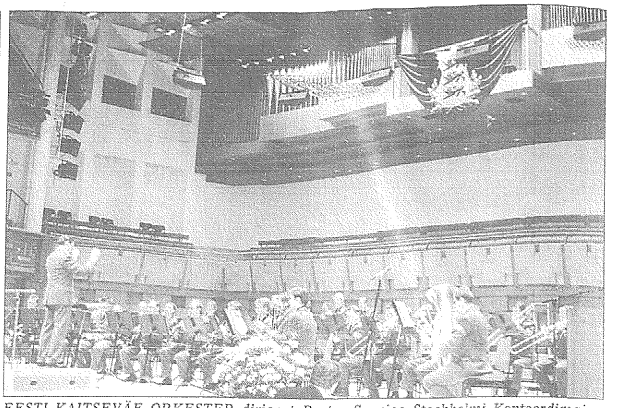
On see siis ime, mis on juhtunud Kaitseministeeriumis, kus kaitseministriks on endine miilitsakapten, kes Eesti riigivõimu esindajana diskrimineerib naissoost riigiteenijaid ja kellel ei ole isega algelist arusaamist demokraatiast või mida tähendab tsiviilkontroll sõjaväe üle. Reaalsus on see, et kommunistlik nomenklatuur on ka Eestis võimule tulnud.

Ühel momendil pidin vajalikuks tsiteerida meie rahvusluuletajat Juhan Liivi, et rõhutada tervet mõtlemisviisi: "ükskord - kui terve mõte -, ükskord on Eesti riik." Kahjuks ma pean tõdema, et Juhan Liivi mõttest oleme veel üsna kaugel, rääkimata Eestist kui demokraatlikust õigusriigist. Saime tolleaja kriisist üle tänu sellele, et me saime aru tõe väärtusest ja võtsime tõe oma otsuste ja teguviiside aluseks. See oli uus kogemus paljudele inimestele ning paljud võtsid ka selle endale õppetunniks.

Ma ei tahaks küll rikkuda idülli kaugest ja samas nii lähedasest lumisest, armsast isade maast, kuid tunnen ka kohustust rääkida ärkvele nostalgilised unelejad ning leida väljapääs. Millest alustada ja kus on lahendus? Pean eelduseks seda, et igaüks meist, kes peab kalliks sünnimaa heaolu, kõigepealt tunnustaks probleemi olemust ja seda, et Eestimaa on hädas.

Halvim on hädadele suletud silmad ja väärarvamus, et kõik laabub iseenesest. Selline mõtteviis kannab üha kindlamalt Eesti Vabariiki sinna, kus ta oli tervelt pool sajandist ning seda väga ränkade kaotustega.

Võtame Eesti tuleviku igaühe isiklikuks vastutuseks ja kinnitame täna, Eesti Vabariigi aastapäeval, veelkord oma toetust ja ühtekuuluvust oma rahvale järgmiste lauliku sõnadega:

EESTI KAITSEVÄE ORKESTER dirigent Peeter Saaniga Stockholmi Kontserdimajas. (Foto: Karin Saarsen)

EV aktus...
(Algus lk. 1)

Kuna "Eesti Päevalehe" muusikakriitik juba eelmises lehes Kaitseväe Orkestri kava üksikasjalikult tutvustas, peatuksime pühapäeva, 25. veebruari aktuse muusikalise osa kõrgpunktidel.

Suurte valgete roosi-nelgi -liiliate ja siniste iriste-kukekannuste (Eesti Kooli õpetaja Aime Kase kompositsioon) kimpudega ning eesti ja rootsi rahvuslippudega ehitud poodiumile tulid Kaitseväe muusikud tugeva publiku aplausi saatel.

Nende esimene pala Gustav Ernesaksa "Kotkarist" oli igati mõjuv avatakt. Aga häid mälestusi allakirjutanule käreda talve 1939 ja 1940 paraadidest Tallinnas manasid silme ette "Põhjalaagri" marsihelid. Meenusid tumesinistes mundrites sõjaväe orkestri mehed, kes sõlma trotsides andsid meile neil rasketel aegadel toreda elamuse. Ka Raimund Kulli aastal 1920 loodud sümfoonilise pildi "Kriusha lahing" esitasid Kaitseväe puhkpilli orkestrandid tõeliste lahingut löövate temperamendiga. Aga paljude arvates pääses enim mõjule vanameister Eduard Tubina kolmtantsu mütoloogilisest balletist "Kratt". Ainult trummilöökide ja puhkpillide rütmikindlas, kohati fortissimo esituses ajasid need võikad helid kananaha ihule. Võinuks oodata tõepoolest kuskilt saali samba tagant kuratliku kobaka krati ilmumist.

Juhan Aaviku stagna-aja "protesti hümni", mida juhatas Lembit Leetmaa, kuulati publiku poolt ära kindral Einselni eestvedamisel püsti tõustes.

Raimund Kulli "Bravuurmarss Kodumaa", millesse on põimitud prantsuse rahvaviis "Ma Normandie", meile nii omane "Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt käib Läänemere rannale..." samuti ühendatud eesti kooride ja orkestri poolt Harri Kiiski juhatusel (temale täitus seega elupõline südamesoov juhatada eesti kaitseväe muusikuid) oli haaravaks lõppakordiks, kusjuures publik kaasa laulis kahte lõpusalmi ja heasoovlikke viimaseid ridu: "Ja laulgem nüüd ja lõpmata: Sa kosu, kasva, kallis kodumaa. Eriti kousmist kauaaegsest punasest okupatsioonist on meie kodumaale eriti vaja! Aukülaliste hulgas silmasime peale EV suursaadik Margus Laidret perekonnaga, endist suursaadikut Erik von Sydowit abikaasaga, läti ajaloolast Janis Zalcamanist ja kolmandat kindralit, endist Rootsi ülemjuhatajat Bengt Gustafssoni, kes oli tulnud meie suurüritusele, et kohtuda ka hea sõbra ja endise kolleegi Aleksander Einselniga.

KARIN SAARSEN

Sidekanal...
(Algus lk. 1)

Uus telekaabel Eesti ja Venemaa vahel võimaldab Vene Föderatsiooni sideministri asetäitja Aleksandr Krupnovi sõnul kaasaegsel tasemel sideteenuste paketti. Paari kuu pärast valmib üks telefonikaabel Moskvast Venemaa Kaugida piirkonda kuni Vaikse ookeanini ning teine kaabel Musta mereni. Järgmise aasta lõpus peaks valmima ka optiline kaabel.

Eesti Telefoni tehnikadirektori Jaak Ulmani väitel tähendab nende sidekaablite valmimine, et Eestil tekib uuesti huvi luua telefoniühendus mõne idapoolse riigiga Venemaa kaudu. Vabepeal huvi kadus, sest Vene sidekvaliteet Eesti Telefoni ei rahuldanud.

Eesti Telefoni peadirektor Guy Sundqvist märkis, et praegu moodustavad Venemaa kõned Eesti kõigist rahvusvahelistest kõnedest 26-27 %. Uue optilise kaabli avamine suurendab seda osa kindlasti. Praegu on Eestil optilise kaabli abil ühendus Soome, Rootsi ja Venemaaga. Järgmise sammuna valmib samasugune ühendus Lätiga, Tallinna-Riia kaabli avamine on loodetavalt märtsis.

- See tähendab, et ka venelased hakkavad ilmselt moderniseerima oma Peterburi-Minski kaablit, lisas Ulman, sest need kaks sidekaablit konkureerivad tutud mõttes teineteisega.

Ulmani sõnul läks optilise kaabli ehitus Tallinnast Narvani maksma umbes 40 miljonit krooni, nende investeeringute tegemisel arvestas Eesti Telefon aga ka Kirde-Eesti telefonside parandamist. Sama projekti raames ehitas Vene pool kaabli Narvast Kingissepani.

Eesti Telefon näeb Eesti -Vene optilise kaabli käikuandmises mitmesugust kasu. Esiteks suudab Eesti anda Venemaale niipalju kõnesid, kui sealne turg nõuab, mis tähendab Eesti sidetransiitmaaks muutumist. Teiseks pakub digitaalside tehnilisi võimalusi, mis siiani Eesti ja Venemaa vahel praktiliselt puudusid. Äärmiselt oluline on ka see, et nüüd saab Eestist Venemaale helistada naaberriigi rahvusvahelise kaugejaama kaudu, siiani oli Eesti sidetehnililselt nagu endise Nõukogude Liidu vabariik.

Ulman mainis, et kui Eesti on nüüd muutumas Venemaa jaoks sidetransiitmaaks Euroopa suunas, siis tähendab see ka Eestile tulude lisandumist. Kopenhaageni ja Peterburi vahel on praegu merealune kaabel, mille reserveermiseks on Eesti Telefonil leping. Kui keegi selle kaabli katki tõmbab, siis peab Eesti Telefon kolme tunni jooksul telefonisideme oma kaabli abil taastama. Selle eest saab Eesti Telefon aastas 2 miljonit krooni.

- Kui Eesti Telefon suudaks mingigi osa Venemaa ja Euroopa vahelisest kõnedemahust oma kaabli kaudu edastada, siis ulatuks tulu kindlasti kümnetesse miljonitesse kroonidesse, lisas Ulman.

Parlamendi erikomisjon rublamüügi väljaselgitamiseks

Pärast Edgar Savisaare enesetaandust suutis Riigikogu lõpuks moodustada 10-liikmelise erikomisjoni rublamüügi asjaolude väljaselgitamiseks. Erikomisjon moodustati vastuvõetud otsuse kohaselt rahareformi käigus kogutud ja Eesti Pangas hoiul olnud rubla müügi asjaolude uurimiseks.

Iga saadikurühm võis erikomisjoni esitada oma esindaja, lisaks veel Parempoolsed, kel oma saadikurühm puudub. Kokku kuulub erikomisjoni seega kümme esindajat.

Kolmel katsel erikomisjoni moodustamine ebaõnnestus, kuna Keskfraktsioon püüdis oma esindajaks saada SIA skandaaliga ametist lahkuma sunnitud endise siseministri E. Savisaare. Lõpuks oli Savisaar sunnitud oma kandidatuurist loobuma, ning tema asemele esitati Rein Karemäe. Lisaks temale kuuluvad seega erikomisjoni Ants Järvesaar, Harald Mägi, Jaanus Männik, Mart Nutt, Raivo Paavo, Tiit Sinisaar, Valentin Strukov, Ülo Uluots ja Rein Voog.

Lisaks rublamüügi asjaolude väljaselgitamisele saab erikomisjon endale ülesande tagada rublamüügi kohta algatatud kriminaalasja uurimise sõltumatus ja objektiivsus ning kaitsta uurimist võimaliku poliitilise surve vastu. Erikomisjonil on õigus kutsuda välja ameti- ja eraisikuid ning saada neilt suulisi ja kirjalikke selgitusi ning nõuda asjassepuutuvaid dokumente nii isikutelt kui ka ametiasutustelt. Erikomisjonil pole õigust sekkuda uurimisorganite operatiivjälituslikku tegevusse ja protsessuaalsetesse uurimistoimingutesse.

Uute asjaolude ilmnemisel, mis viitavad õigueserikumisele, on komisjon kohustatud esitama vastavad materjalid uurimis- või kohtuorganitele, kohustab vastuvõetud otsus.

Rublamüügi erikomisjoni algatajaks olnud Ando Leps põhjendas komisjoni vajalikkust, kuna rublamüügiga on seotud kolm tähtsat inimfiguuri: endine peaminister Mart Laar, praegune välisminister Siim Kallas ja praegune peaminister Tiit Vähi.

- Kellele ikkagi kuulusid rublad? Miks neid ei antud üle? Kas oli õige neid maha parseldada, kui need kuulusid teisele riigile, nagu mina aru saan? Miks parseldati rublad erafirmade kaudu? Miks riiklikud struktuurid laskusid nii madalale, et vahendajatest ei teadnud riik, vähemalt üldsus mitte midagi? - loetles Leps küsimusi, millele erikomisjon peaks vastuseid otsima.

Vastuvõetud otsus kohustab erikomisjoni informeerima üldsust töö käigus välja selgitatud asjaoludest ning koostama 1. juuniks Riigikogule esitatava ja avalikustamisele kuuluva aruande.

Rublamüügi erikomisjoni poolt oli 68 Riigikogu liiget, vastu hääletas Daimar Liiv Reformierakonna fraktsioonist.

DEN HÄR TIDNINGEN ÄR TS-KONTROLLERAD
TS
Tidningsstatistik AB Tel. 08-623 94 00

FOREXI reisivaluuta müügihind Stockholmis
27. veebruaril 1996
100 SEK = 169.89 EEK

EESTI PÄEVALEHT
ESTNISKA DAGBLADET
Vastutav väljaandja ja peatoimetaja: Ülo Ignats 08/20 39 42
Toimetuse Jüri Aus, Viivi Frodener 08/411 62 72
Tellimised ja kuulutused: Rein Liiv 08/21 84 16
Postiaadress:
Eesti Päevaleht, Box 477, 101 29 STOCKHOLM 1
Telefaks: 08/411 14 42
Toimetuse asukoht
Stockholmi Eesti Maja, Wallingatan 34, 2 treppi
Ilmub kord nädalas, neljapäeviti.
TELLIMISHINNAD 1996. aastal:
Rootsis
1 aasta kr 560.-
4 kuud kr 240.-
1 kuu kr 100.-
Põhjalas ja Eestis
1 aasta kr 630.-
6 kuud kr 370.-
Mujal
1 aasta kr 810.-
6 kuud kr 460.-
Lehe tellimise postgiro nr 15 67 70-0
Leinakuulutused 6:00 veerg/mm
Ärikuulutused 9:00 veerg/mm
Kuulutustele lisandub käibemaks 25 %
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0
Väljaandja:
EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1996
ISSN-1099

President jagab ordeneid Eesti Vabariigi aastapäeva puhul

Eesti Vabariigi aastapäeva puhul otsustas president Lennart Meri välja anda ordeneid teenekatele eestlastele ja välismaalastele alljärgnevalt:

Riigivapi I klass
Jaan Kross - kirjanik; Kalju Lepik - kirjanik.

Riigivapi II klass
Heinrich Mark - riigitegelane; Mart-Olav Niklus - vabadusvõitleja; Lagle Parek - vabadusvõitleja; Enn Tarto - vabadusvõitleja; Enn Sarv - vabadusvõitleja; Kaljo Villako - vabadusvõitleja; Harald Tammur - vabadusvõitleja.

Riigivapi III klass
Neeme Järvi - dirigent; Ain Kaalep - kirjanik; Harald Keres - matemaatik; Johannes Kotkas - maadleja; Viktor Masing - loodusteadlane; Villem Raam - kunstiteadlane; Hilja Rüütli (Aili Helm) - vabadusvõitleja; Veljo Tormis - helilooja; Ilmar Õpik - energeetikateadlane.

Riigivapi IV klass
Ferdinand Eisen - haridustegelane; Aleksander Gavrilov - kirurg; Rudolf Jalakas - majandusteadlane; Hugo Lepnurm - oreli-kunstnik; Jüri-Rajur Liivak - talunik; Voldemar Miller - raamatuteadlane; Juhan Peegel - kirjandusteadlane; Roman Toi - koorijuht; Paul Saagpakk - keeleteadlane; Ants Viires - ajaloolane.

Kotkaristi II klass
Aleksander Einseln - sõjaväelane.

Maarjamaa Suurrist
anti järgmistele välisriikide kodanikele - kes osutasid Eesti Vabariigi taastamisel riigile erilisi teeneid:

Frederick Mackarnes Bennet - Suurbritannia peaministri endine nõunik; Gerald Rudolph Ford - 1974-1977 Ameerika Ühendriikide president; Otto von Habsburg-Lothringen - Paneuroopa Rahvusvahelise Ühenduse president, Euroopa Parlamendi liige; Jon Baldvin Hannibalsson - Islandi välisminister 1988 -1995; Gabriel Kaspereit - Prantsuse Rahvusassamblee Eesti-Prantsuse sõprusgrupi president; Gabriel Frost Kennan - Ameerika Ühendriikide diplomaat ja õpetlane, akrediteeritud 1928-1929 Eesti Vabariiki; Wolfgang von Stetten - Saksa Liidupäeva liige, Balti-Saksa parlamendigrupi juht.

***

Seoses ordenite määramisega tegi president Lennart Meri järgmise avalduse:

Täna sõlmime kokku veel ühe sideme, mille viiekümne kuu aasta eest katkestas Eesti okupeerimine Teises maailmasõjas. Pean silmas Eesti ordenite määramist. Tava, mille nüüd taastame, ühendab tänast päeva sõjaeelse iseseisva Eestiga nagu sillakaar. Traditsiooni jätkuvust saab tagada üksnes niisugune sild, mis iseendas sümboliseerib riigi järjekestvust. Seepärast avaldame oma lugupidamist ja tänu kõigepealt neile vähestele ellujäänutele, kes teo ja sõnaga on võidelnud Eesti Vabariigi järjekestvuse eest. Hitleri-Stalini paktist sündinud okupatsioonirezhiimide tunnustamise vastu, kes on kaitsnud Eesti nime, eesti keelt ja meelt, Eesti õigusi ja kohustusi iseäranis neil rasketel aastakümnetel, kui demokraatia oli ajutiselt sunnitud maad loovutama totalitarismile. Eesti Vabariigi sünnipäeval austame meid ja naisi, kes korraldasid rahvusliikku vastupanu okupatsioonide ajal nii nõukogude kui natsistliku totalitarismi vastu.

HEINRICH MARK

RUDOLF JALAKAS

KALJU LEPIK

Heinrich Mark kuulub nende hulka, kes korraldasid Jaan Tõnissoni juhtimisel juulis 1940 vastaskandidaatide ülesseadmist nõukogude okupatsioonirezhiimi lavastatud valimistel. Ta on väheseid ellujäänuid selle põlvkonna vabadusvõitlejatest, kellest kujunes rahvusliku vastupanu üks keskusi, hilisem Rahvuskomitee, millele toetus Uluotsa-Tiefi valitsus.

Vastupanuliikumise aktiivsetest liikmetest Eesti austab ja tänab toonaseid üliõpilasi ja õpilasi Enn Sarve, Harald Tammurit, Kaljo Villakot, tänaseid kirjanikke Jaan Krossi, Ain Kaalepit, Tartu rindel võidelnud tulevast kirjanikku Hilja Rüütlit ning vabadusvõitlejate nooremat põlvkonda. Enamikku neist on vangis pidanud nii nõukogude kui natsistlik okupatsioonirezhiim.

Võitluses iseseisvuse ja demokraatliku riigikorra taastamise eest ei olnud eesti rahvas kunagi üksi. Täna avaldame tänu ja lugupidamist riigitegelastele, kes määravalt aitasid kaasa Eesti Vabariigi sõltumatuse taastamisele ja järjepidevuse säilitamisele demokraatliku maailma teadvustes.

Suurbritannia poliitik, peaministri endine erinõunik ja Balti Nõukogu esimees Frederick Mackernes Bennet on pikki aastaid jõuliselt kaitsnud okupeeritud Eesti huvi.

Ameerika Ühendriikide endine president Gerald Ford rõhutas ühinemisel Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Komisjoni lõppaktiga 1975 Helsingis, et USA jätkab Balti riikide iseseisvuse tunnustamist.

Euroopa Parlamendi liikme, Paneuroopa Rahvusvahelise Ühenduse presidendi Otto von Habsburgi algatusel võttis Euroopa Parlament 1983 vastu resolutsiooni nõudmisega taastada Balti riikide iseseisvus.

Islandi endise välisministri, nüüdse parlamendisaadiku Jon Baldvin Hannibalssoni eestvõtmisel taastas Island esimese riigina 1991. aasta 26. augustil diplomaatilised suhted Eesti Vabariigiga.

Prantsuse Rahvusassamblee liige ja Eesti-Prantsuse sõprusgrupi president Gabriel Kaspereit leidis ruumid Eesti saatkonna taasavamiseks Pariisis, 9. linnajaos, mille linnapea ta on 1983. aastast alates.

Ameerika veteranidiplomaat George Frost Kennan, kes Eestisse akrediteerituna andis noorele Ernst Jaaksonile omal ajal viisa sõiduks Ameerika Ühendriikidesse, kujundas pärast Teist maailmasõda Eesti Vabariigi okupeerimise mittetunnustamise poliitikat USA-s.

Saksa Liidupäeva liige, Eesti iseseisvuse ning Euroopasse integreerimise aktiivne toetaja Wolfgang von Stetten moodustas Eestit toetava parlamendigrupi, mida ta juhatab tänaseni. Temale võlgneb Eesti riik infokeskuse avamise Bonnis, millest kujunes meie suursaatkond Saksa Liitvabariigis.

***

Teenetemärkide Komitee esitas presidendile tegelikult veel mitusada ettepanekut. Need nimed jäävad aga ootama Eesti Vabariigi järgmist aastapäeva.

Kreenholm koondab 400 töötajat

Kreenholmi töötajad kavatsevad jätkata surveaktsioone, et protestida ettevõtte juhtkonna otsuse vastu koondada nelisada töötajat. Kreenholmi Valduse AS-i tegevdirektori Meelis Virkebau sõnul on aasta jooksul plaanis koondada veel samapalju inimesi.

Meelis Virkebau ütles, et töötajad olid koondamisest teadlikud juba ammu:

- Meie viga oli võib-olla see, et venitasime ühe aasta ja lasime töötajail liiga rahulikult elada, märkis ta.

Põhiliselt koondatakse praegu teenindavat personali:

- Meil on absurdne olukord, kus teenindavaid töid tegevaid osakondi on nii emaettevõtte juures kui tütarettevõtetel, lausus Virkebau.

Virkebau sõnul anti Kreenholmi Valduse AS-i tütarettevõtete juhtidele ülesanne selgitada kahe nädala jooksul välja koondatavad.

- Seejärel, vastavalt tööseadusele ja töötaja staazhile, teatame talle, et ta vallandatakse ja maksame talle keskmiselt nelja kuu kompensatsiooni, ütles valdusfirma tegevjuht. Loodetavasti ei kasuta muudatusi Kreenholmis ära poliitilised jõud. Väga raske on inimestele selgeks teha, et Kreenholm töötab praegu turumajanduslikes tingimustes.

Viie tuhande inimese tööl hoidmine on Virkebau sõnul ettevõttele suur koormus. Praegu on Kreenholmis keskmine palk 1900 kr.

Sv. Tobaks on Eestist lahkumas?

Svenska Tobaks AB kaalub tootmise osalist või täielikku väljaviimist Eestist, kuna AS Eesti Tubaka sigarettide läbimüük vähenes jaanuaris neli korda võrreldes eelmise aasta sama kuu keskmisega.

E. Tubaka juhatuse esimeees Lars Elmenius ütles, et ettevõtte tuumikinvestor Svenska Tobaks otsustab aprillis, mida tehakse. Elmenius toonitab, et Sv. Tobaks ei saa lubada suuri kahjumeid, mida põhjustavad kaudsed seisvate tootmisvõimsuste ülalpidamisega kaasnevad kulud.

AS Eesti Tubaka aktsiatest kuulub 33% riigile ja 67% Sv. Tobaks AB-le. Sv. Tobaks AB on Volvo kontserni kuuluva Swedish Matchi tütarettevõte. (ES).

ESTO-96 vastus eesti meremeestele

Eelmises "EPL-is" avaldasime Eesti meremeeste protesti ESTO laevavaliku üle. Allpool avaldame ESTO-96 peakomitee vastuse meremeestele.

(Erinevalt meremeestest tahtis ESTO-96 peakomitee saata kirja meremeestele enne kirja avaldamist ajakirjanduses. Seepärast polnud meil enam võimalik vastust eelmises lehes avaldada.)

***

Vastuseks Teie ühisele avaldusele (ETA-le sisse tulnud 12. veebruaril 1996) teatame järgmist:

ESTO-96 Peakomitee Rootsis pöördus 1992. a. tolleaegse tegevdirektori Hans Laidwa poole järelepärimisega, milliseid võimalusi on Estline'il pakkuda estolaste merereisiks üle Läänemere. Läbirääkimistest selgus, et M/S Estonia rentimine oli ESTO-96 Peakomiteele majanduslikult võimatu.

1995-nda aasta suvel toimus kohtumine Estline'i uue turustusdirektori Michel Collasega. Kohtumisest võtsid osa ka Kanada ja USA ESTO-komiteede esimehed. Jõudsime järeldusele, et Estline'i reisilaev Mare Balticum ei mahuta kõiki estolasi, kes on otsustanud ühiselt sõita ESTO-96 jätkupidustustele Tallinna. Seetõttu reserveerisime Silja Symphonil estolaste jaoks 2 000 kohta. Teie väide, et oleme Silja Symphony rentinud, on seega alusetu.

Eelnimetatut arvesse võtes, avaldas ESTO-96 Peakomitee Rootsis kirja kahetsust, et reaalset olukorda arvestades olime sunnitud Estline'i pakkumisest loobuma. Küll aga avaldasime soovi, et Estline toetab ESTO-t muul viisil, näiteks aidates ESTO raames Stockholmist toimuvast kaubandusmessist osavõtvaid Eesti ettevõtjaid transpordiküsimuste lahendamisel jne. Meie sooviks oli ja on ka praegu sõita sinimust-valge lipu all ja Estline on meile kõigile jätkuvalt väga südamelähedane.

Me arvame, et estolaste viimine Tallinna Silja Symphony marsruut Stockholm - Tallinn - Helsingi on vaid ühekordne juhtum.

Pärast seda järgib Silja oma tavalist marsruuti Stockholm - Helsingi - Tallinn. Mare Balticumi seisund liinil Stockholm - Tallinn - Stockholm ei tohiks mingil viisil ohustatud olla. Tahaks loota, et kõiki asjaolusid põhjalikult vaagides, praegust olukorda õigesti hinnates ja üksteist mõista püüdes, leiame siiski head koostöövõimalused ESTO-96 õnnestunud läbiviimiseks.

***

Kirjale on alla kirjutanud ESTO-96 informatsiooni toimkonna juhaja Mare Rebas.

REL-istung Stockholmis

Rootsi Eestlaste Liidu (REL) Esinduskogu korraline 76. istung peetakse laup., 9. ja pühap., 10 märtsil Stockholmi Eesti Majas, Walling. 34, 1 tr.

Laup., 9. märtsil kl. 14.30. I. Euroopaparlamendi saadik Staffan Burenstam Linder: "Estland i Europaunionen - möjligheter och utmaningar". II Päevakorrased punktid: 1. Avamine; 2. Rakendamine; 3. Aruanded. a) tegevus: b) majandus; c) revisjoni komisjon. 4. Tegevuskava 1996. Arutelu. Jätkub pühapäeval. 5. Eelarve 1996. Arutelu. 6. Valimised.

Pühap., 10. märtsil kl. 10. III. Matti J. Korhonen, Sverigefinska Riksförbundet: "Finska språkets ställning i Sverige". IV. Päevakorrased punktid (järg). 7. Eestluse püsimine Rootsis - Rootsi Eestlaste Liidu roll. 8. Tegevuskava 1996. Arutelu (järg.). 9. Info: a) Esto 96; b) Rahvuskongress; c) ÜEKN Täiskogu koosolek. 10. Istungi algatused. 11. Istungi lõpetamine.

Avalik küsimus

Kes tuli ideele, mängida Stockholmi Kontsertmajas 25.2. peetud Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse vaheajal äärmiselt valjusti helilinti, mis sisaldas kabareestiilis esitatud halba muusikat viletsas esituses (rootsi keeles "skval")?"

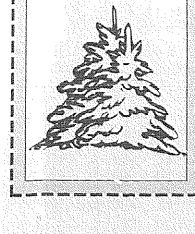
Saade rikkus aktuse pidulikku meeleolu ja tegi võimatuks saalis viibijate omavahelise vestluse. Vabariigi aastapäeva aktus pole mingi laat ega heategev pidu. On väga kummaline, et keegi taolisele ideele tuli. Kas korraldajad ei vastuta aktuse meeleolulise ja kunstilise kvaliteedi eest?

ARVO MÄGI

***

Korraldajad vastavad:
Muusika pärines Kaitseväe orkestri helilindilt, mida müüdi Kontserthoones. Kahjuks polnud see muusika, mida mängiti reklaamimise eesmärgil, tõesti mitte kõige sobivam Eesti Vabariigi aastapäeva muusika.

MARGUS KALMARU

"Eesti Päevaleht"

Tellimishinnad
1996. a. on järgmised:

Rootsis
1 aastta.....kr 560.-
4 kuud.....kr 240.-
1 kuu.....kr 100.-

Eestis ja Põhjala riikides
1 aastta.....kr 630.-
6 kuud.....kr 370.-

Mujal 1 aastta.....kr 810.-
6 kuud.....kr 460.-

Tellimised ja kulutused: 08/21 84 46,
Telefaks: 08/411 14 42

Postiaadress:
Eesti Päevaleht, Box 477, 101 29 STOCKHOLM 1

Mida nägid tuukrid "Estonia" sisemust uurides?

Detsembri alguses 1994. aastal uurisid tuukrid lähemalt hukkunud "Estoniat", mille vrakk paikneb umbes 80 meetri sügavuses. Ülesandeks oli uurida laeva sisemuses valitsevaid olusid. Erilist tähelepanu tuli pöörata sellele, kus asuvad hukkunud - kas peamiselt üldruumides või kajutites.

Samuti tuli uurida, kui suures ulatuses on kokku varisenud vaheseinad, siselaed ja laeva sisustuse muud osad. Peale selle teostati vraki läheduses merepõhja uuringuid. Kogu sukeldumise aja jooksul jälgisid tuukreid Meresõiduameti esindajad, kaks rootsi kriminaaltehnikut, üks sõltumatu inglise päästeekspert ning üks kogenud tuuker.

Sukeldumistöid teostas norra firma Rockwater ja alljärgnev raport on väljavõte Meresõiduameti kokkuvõttest.

TÜÜRPOORDI

Raportis konstateeritakse m.h., et last oli vajunud tüürpoordi suunas. 2. teki eesosas seisnud sõidukid olid vajunud ahtri suunas.

Vaadati osaliselt üle ka tekid 1, 4, 5, 6, 7 ja 8 ning silla. Üldiselt võib öelda, et üldruumide sisustus on vajunud tüürpoordi. Mitmes kohas olid kajutte uksed ja muud uksed ära kukkunud, üks suur tulekahju levikut takistav uks oli suletud ning paljudes kohtades olid alla kukkunud seina- ja eelkõige laeelemendid. Ka osa treppe oli kokku kukkunud. Enamik kajuteid näis siiski olevat korras.

HUKKUNUD

Valitsev kaos takistas kohati tuukrite liikumist. Teele jäi liiga palju koli, mis takistas läbipääsu ja tegi edasiliikumise ajapiiri ning eelkõige tuukrite julgeoleku tõttu võimatuks. Tuukrid sisenesid 45 kajutisse ja nad vaatasid ka väljastpoolt läbi akende sisse. Tihti oli nähtavus vee reostuse tõttu piiratud.

Kümnes kajutis nähti kokku 22 hukkunut. Kui kajutil oli uks ees, lõhuti see maha.

Üld- ja reisijateruumides loeti kokku veel 103 hukkunut. Lisaks nähti veel hulga surnukehi 6. tekil pakpoordi esimeses trepikojas, samuti sama teki trepil laeva keskosast ahtri poole ning 4. tekil üldruumi ahtripoolses osas, kus paikneb suur trepp.

Osa hukkunuid olid tursunud. Peale nelja erandi ei olnud hukkunud vigastatud. Komandosillal, kus puudusid paljud aknad, olid ühte hukkunut rünnanud kalad. Kahel surnul olid peavigastused ja üks oli tugevalt muljutud. Valdav enamus hukkunuist oli riides ning nad olid katva mudakorra tõttu hallikaspruunid.

Osa leitud hukkunuist asus pakpoordi poolel sellistes üldruumides, mille sisustus vajus laeva kreeni minnes tüürpoordi suunas. Oletada võib, et kui laev vajus küllili, oli nendes üldruumides rohkem inimesi kui need, kes sealt leiti. Need hukkunud on ilmselt maetud koli alla. Võib arvata, et neid on leitutega võrreldes rohkem.

KAOS

Kaos laeval oli nii suur, et nõuded tuukritele - vabastada juurdepääs koli all olevate surnukehade juurde - ei olnud tuukrite julgeolekut arvestades - läbiviidavad. Näiteks tollivaba kaupluse tekil polnud üldse võimalik pääseda sellesse piirkonda, kuhu sisustus oli vajunud. See oli tingitud ümberringi vedelevatest teravatest kildudest.

Laeva ümbritsevat ala läbivad valdavalt ida-lääne suunalised nõod, mis on süüvinud jääka savisse. Enamik nõgusid on alla 30 m sügavad, kuid kaks nõgu lõunapoolses osas on tunduvalt sügavamad. Nende põhi koosneb kihilisest, väga pehmest ainest ja savist.

"Estonia" lebab tüürpoordi küljel täävi suunaga 95/97 kraadi ja on tüürpoordi suunas kaldu 115-120 kraadi. Laev asub nõlvakul. Vöör ja ahter paiknevad umbes võrdselt. Roolid, propellerid ja propelleriteljed on vabad.

LÖÖDI KATKI

Tuukrid sisenesid uksevavauste kaudu, nende puudumisel löödi katki aken või lõigati end läbi laeva kere. Muidu ei olnud "Estonia" kere ja pealisehituse osas mingeid kahjustusi, välja arvatud mõned katkilöödud aknad ja uksed, puuduv vöörivisiir ja vigastatud vöörikramp.

Leping nägi ette, et tuukrite poolt keresse tehtud avad suletakse ajutiselt, nii et kinnist on võimalik ära võtta. Silmas pidades, et hulk avausi tekkis laeva hukkumise ajal, võttis Meresõiduamet vastu otsuse, et pole mingit põhjust avade sulgemiseks. Tuukrite tehtud avad suleti terasplaadi või tiheda terasvõrguga.

(EE)

GEORG VON RAUCH

Georg von Rauch: Balti riikide ajalugu 1918-1940. Detlar. Tallinn 1995. 140 lk.

Tartus sündinud ja õppinud balti ajaloolane on silmapaistvaid eriteadlasi Baltikumi ajaloo alal, selle juures asjalik ja erapooletu (mida ei saa alati öelda balti-saksa ajaloolaste puhul). Käesolev teos ilmus esimest korda saksa keeles 1970. a. Von Rauch on kirjutanud rea teoseid Baltikumi ajaloo ainetel.

Teose järelsõnas puudub kahjuks autori sünniaasta, pole ka mainitud ta varem ilmunud ülevaatlikku teost Baltikumi ajaloost. Imestust äratab teose äärmiselt väike kiri, mis valmistab vanemale lugejale raskusi.

Teos vaatleb vaheldumisi Eesti, Läti ja Leedu ajalugu nende iseseisvuse ajal, koos väikese ülevaatega nende rahvaste võitlusest iseolemise eest. Leedu ajalugu erineb mõneti (eriti varasematel aegadel) Eesti ja Läti omast. Aga viimastegi ajaloos on erinevusi. Läti kannatas Esimese maailmasõja puhul palju enam kui Eesti (rinne ja võitlused Riia all, evakueerimine). Sellest ka lätlaste suhteline nõrkus aastail 1917-20. Raamat lõpeb nõukogude okupatsiooni algusega a. 1940.

Autor omab väga laialdasi ja põhjalikke teadmisi Baltikumi kohta, ta esitus on selge ja meelitab lugema. Ja nagu öeldud - ta hoiab erapooletust ka siis, kui tegemist on balti-saksklaste probleemidega.

Maareformi kohta Eestis kirjutab von Rauch muuseas:

"Võõrandati 96,6% kogu suurmaavaldusest 1065 üksust, eelkõige rüütlimõisad koos nendele mõisatele kuulunud talude ja suvemajade ning inventariga (oli ka 57 eestlasest suurmaaomanikku).

Hüvitamise küsimus lahendati alles hiljem. Polnud kahtlust, et täielik hüvitamine oleks riigile rahaliselt üle jõu käinud ning agraarreformilt mõtte võtnud. See, mis pärast pikka kahtlemist lõpuks välja maksti, moodustas tegelikust väärtusest vaid murdosa, nii et enamik sundvõõrandamisest tabatuist sattus suurde kitsikusse. (1926 maksti tasu, mis vastas u. 3%-le tegelikust väärtusest)."

Nn. vaikiva ajastu puhul kirjutab von Rauch muuseas:

"Kõigile kolmele Balti riigile oli ühine, et pööret ei teostanud esilekerkinud uued demagoogid, vaid 1918. aastal omariiklusele aluspanijad. Nad pärinesid kõik talurahva hulgast ja kuulusid 1970. a. põlvkonda. Päts ja Ulmanis valitsesid dekreetide abil, parlament lülitati esialgu välja. Kodanikuvabadusi osaliselt kitsendati, kuid säilis sõnavabadus, ehkki takistusi tehti.

1938. a. lõpupoole räägiti Eestis ikka enam ootatavast kaitseseisukorra lõpetamisest koos kodanike õiguste ja vabaduste taastamisega ja näis, et valitsusel on see ka tõesti kavas. Polnud kahtlust, et uus autoritaarne kurss toetus kõige tugevamini jõukatele talumeestele ja kodanlusele.

Igatahes oli poliitilise ja majandusliku olukorra stabiliseerumine ilmne. Päts ja Ulmanis on ka tänaste eesti ja läti emigrantide jaoks kõikidest erakondlikest erinevustest hooolimata omariikluse ja rahva terviklikkuse sümbolid."

Huvitavad on von Rauchi väited 1939. a. suvel Moskvas peetud läbirääkimiste kohta:

"Inglismaa ja Prantsusmaa valitsused andsid 1. juulil Nõukogude Liidu valitsusele teada: Nad on valmis võtma Balti riikide ühise garanteerimise nende poolt kavandatud julgeolekupakti salajasse lisaprotokolli ka ilma nende valitsustelt eelnevalt nõu küsimata.

22. juulil registreeris Molotov suure rahuldusega Inglismaa nõusoleku sõjalisteks läbirääkimisteks, need toimusid 12.-23. augustini Moskvas. Oli iseloomulik, et nõukogude-poolsed läbirääkijad tulid juba konkreetsete ettepanekutega, nõudes näiteks Baltikumi saarte ja tähtsamate sadamate okupeerimist."

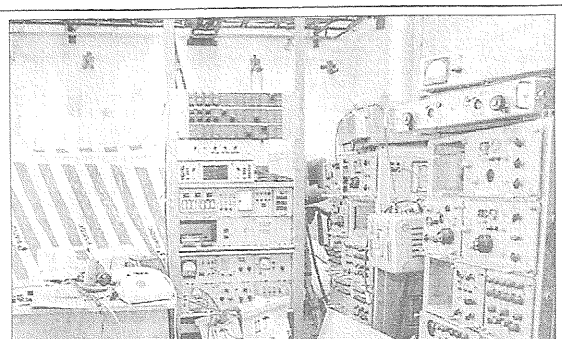
Siis tuli Ribbentrop Moskvasse ja pakkus läänеriikidest üle. N. Liit sai oma "huvipiirkonda" kogu Eesti ja Läti, hiljem ka Leedu.

Mis tähendab, et alates juulist 1939 oli Baltikum kujunenud suurvõimude välispoliitika objektiks ilma mingi väljapääsuta sellest olukorrast. Hilisemad arutelud selle ümber, kuidas näiteks Eesti välispoliitikat 1939. a. suvel oleks saadud "suunata", on - kui von Rauchi väited vastavad tõele - asjatud. Objektil pole paraku võimalusi oma positsiooni või olukorda muuta.

Väga tänuväärne teos meie iseseisvuse-aegse ajaloo objektiviseerimiseks.

AR-GI

Erapooletu ja asjalik Baltikumi ajalugu

KGB SALAJANE kuulderuum Viru hotellis.

Hotellis "Viru" käis vilgas kõnede pealtkuulamine

Tallinna Viru hotelli praeguse direktori Yrjö Vanhaneni sõnul kuulati omal ajal pealt kõikide väliskülaliste kõnelusi teatud hotellitubades. Vanhaneni arvates ei taha eestlased KGB tollasest tegevusest veel rääkida.

23-korruselisse soomlaste ehitatud Viru hotelli majutati välismaadelt küllasõitnud eestlased. Viru hotelli ehitamise kohta räägitakse muuseas, et ehitusplatsilt varastati nii palju ehitusmaterjali, et sellest oleks saanud veel ühe sama suure hotelli.

Kui Läänest tulnud külaline läks hotellituppa, teatati sellest kuuldekeskusse, kus siis KGB-lased asusid toas toimuvaid kõnelusi pealt kuulama ja lindile salvestama. Kuuldekeskus oli täiesti salajane ja sellest polnud teadlik isegi hotelli personal.

Kuuldekeskusse pääses läbi mitme lukustatud ukse ja selle aknad olid paigutatud nii, et kellelgi polnud mingit võimalust sisse piiluda.

Kui Eesti taasiseseisvus, kadusid kõik pealtkuulajad, kuid kuuldekeskuses on alles KGB-laste aparatuur. Kuuldekeskusest on veetud juhtmeid 12-le hotelli korrusele. Tubadest on aga kõik mikrofonid kõrvaldatud.

Pole veel otsustatud, mis kuuldekeskuse toast saab. On räägitud, et see avatakse näitamiseks hotelli külalistele ja teistele huvilistele, kuid nagu nimetatud, sellest ei taheta veel palju kõnelda.

(EPL/ART)

Narvas meenutati põgenemist 1944. aastal

Jaanuari lõpu- ja veebruari algupäevadel oli õhtuti Narva mitmete n.ö. pimendatud korterite akendel näha üksiku küünla nukrat valgusekuma. Jälle kord meenutati sel moel 1944. a. neid päevi, mil paarkümmend tuhat sõjale jalgu jäänud narvakat pidid lahkuma oma kodudest, vastu hirmtundmatule tulevikule.

Linna Muinsuskaitse Selts on aastaid kogunud nende sündmuste tunnistajaiks olnud inimeste mälestusi - nii Eestist kui mujalt maailmast.

Nende mälestuste ja kamuude teabeallikate (näiteks koguteose "Eesti riik ja rahvas Teises maailmasõjas") järgi oli Narva linnakomandant, eestlasest major Richard Rubach kuulutanud 25. jaanuaril 1944 välja elanikkonna evakueerimiskorralduse.

Esialgu kirjutati valmis ning kanti linnaametnike ja politseinike poolt laiali koguni nimelisi evakueerimistunnistusi. Saksa sõjaväe abiga koondati Kreenholmi raudteeharule kaubavagуneid ja lahtisi platvorme sõjapõgenike tarvis.

Teadaolevalt oli viimane taoline echelon lahkunud Narvast 31. jaanuaril. Enamus linnaelanikke lahkus aga hobuveokite ja kelkudega, võttes kaasa vaid kõige hädavajalikuma.

Ööl vastu 2. veebruari lahkusid linnast Rakverre viimased 30 politseinikku. Narva tolleaegse prefektuuri vanemkonstaabli Valter Mureliku andmetel olid politseinikud aga nädalapäevad hiljem kodulinna tagasi käsutatud - püüdma evakueerimisest kõrvalehoidnuid ja ka lihtsalt rüüstajaid.

Nimelt olid paljud "kaaskodanikud" hakanud tühjaksjäänud ja valveta kortereist endale varandust kokku kandma.

Murelik mäletab, et 10 päeva kestnud politseioperatsiooni käigus tabati umbes 500 inimest, kes siis öösiti Saksa sõjaväeautodega Rakverre olid sõidutatud.

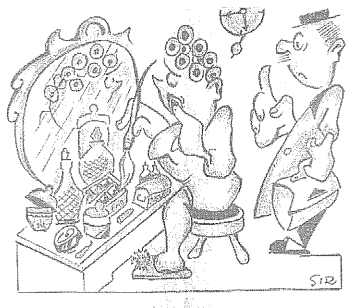
Hiljaaegu Narvas ilmunud eestikeelses kuulehes "Põhja Kodu" küsib muinsuskaitsja Jüri Tõnisson, kas sõjataivel 1944 Narva elanikud küüditati (!) evakueeriti või päästeti.

Tõnisson leiab, et kuigi evakueerida jõuti vaid nädalapäevad ja väga raskestes tingimustes, pääseti siiski eluga, ehkki seejuures pea kogu vara tuli maha jätta.

Loo autor küsib, kas tõesti need, kes praegu toimunut küüditamiseks nimetavad (taolisi hääli on Narvast lääne pool kuulda olnud) eelistanuksid 6. ja 7. märtsil sovjetivene lennuväe korraldatud hävitus-pommitamisel koos varaga tuhaks põleda.

Minu teada oli Narva kogu elanikkonna evakueerimine ainuke taoline nn. ida-aladel sakslaste korraldatud ulatuslik päästeoperatsioon.

AHTO SIIG

• Vastukarva

Rindeid on mitmesuguseid ja mitte ainult sõjas. Maailma areenil räägitakse põhjast ja lõunast, I-maadest ja a-maadest, mida pidavat rinne lahutama. Mõnikord arvatakse, et see on sama rinne, mis lahutab kristlased moslemitest.

Alal, kus meie paratamatult geograafiliselt asume, on pikemat aega olnud akuutne lääne-ida rinde probleem. Meie siin elavat läänes, olevat läänlased. Teised rahvuskaaslased on sunniviisil olnud idas ega tea vahel, kus nad praegu on. Väljastpoolt on pakutud Eestile piiririigi ülesandeid. Eestlased pidavat vahendama ida ja lääne kultuuride vahel.

Need pakkujad pole eesti rahva käest küsinud, mis see vahendamisest arvab.

Meie ütleksime niimoodi:

Eestlased läänes on olnud nõukogude okupatsiooni all ainult umbes aasta, pool sajandit tagasi. Eestlased kodumaal on olnud sama okupatsiooni all aasta ja pärast kolmeaastast vaheaega (teise võimu okupatsioon) umbes pool sajandit sama esimese okupatsiooni all. Sellest tulevad erinevused arusaamistes ja hinnangutes. Kui olukorda niimoodi vaadata, siis muutub mõnigi seik lihtsamaks ja mõnedki suured sõnad kustuvad. "Rinne" on sel puhul sõnaseadjate väljamõeldis.

Vagadus, millest nii palju juttu ja mida inimesed taga igatsevad, on keerukas nähtus. Nagu me iga päev näeme-kuuleme. Vabadus on nagu vedelik, mis anumast lahti pääsedes kipub kõike ühtmoodi katma.

Kui vabadus tuleb, siis saavad kurjategijad ka palju vabamaks. Ka nende osas kaob riigi monopol ja erastamine toimub vägagi kiiresti. Ainsa vägeva ja kolmetähelise firma asemele tekib terve rida, kes omavahel sõda peavad, aga selle tõttu oma "äritegevust" ei piira. Vaba USA ja mitmed teised vabad riigid on suures hädas kuritegevusega.

Rootsis kulgeb areng rööbiti teiste vabade riikidega. Kuigi siin ollakse kuritegevuse osas eslalgu veel niiöelda a-riikide tasemel. Aga "taeva inglid" ja teised eesrindlikud grupid tungivad lõuna poolt sisse. "Ürgrootslased" vee-õhu erakonnas väidavad, et inglid tulevat Euroopa Liidust nagu palju muudki ebameeldivat.

Politsei võitleb inglite vastu, aga kohtu tuge sel seljataga pole. Ajakirjanduse toetust ammugi mitte. Seal puhutakse iga "polismisshandel" ääretult suureks. Aga politsei peksasamisest pole palju juttu. Mille eest siis politsei palka saab?

USA-s on teadlased selgeks teinud: Noorte inimeste hingeelule mõjub, kui nad näevad, et TV-s kurjategijad karistuseta jäävad. Noored arvavad, et elus on samuti (ja tihti paraku on). Nii et peaks vägivalla näitamist pildikastis piirama. Või esitama mängutükke, kus paha poiss (ja tüdruk) alati saab oma karistuse (soovitavalt hästi näitlikul viisil).

Aga see oleks ju moraal, mida moodsas ühiskonnas vaja pole. Ja piiraks muidugi sõnavabadust, mis on ülem kui mõistus. Nii et tuleb oodata veel paarkümmend aastat, enne kui USA teadlaste tarkus tegelikus elus rakendamist leiab.

Ajalugu on kena meedium. Keera seda kuidas tahes - väga harva saab faktide najal tõestada, et mõni ajaloo tõlgitsemine on vale. Ei aita faktidki. Kui inimene ei usu, et Hitler mõrvas kuus miljonit juuti, siis ei aita ka koonduslaagrite ja ahjude näitamine. See on juutide propaganda!

Venemaa zhirinovskid (neid näib olevat palju) on hiljuti väitnud, et USA olevat saatnud mongolid 13. sajandil venelastele kallale. Ivan Ivanovitsh usub seda muidugi. Sest tal pole õrna aimugi, et mongolite rünnaku ajal elasid Ameerikas mohikaanlased ja teised suguharud. Neil polnud hobuseidki, kõnelemata muudest liiklusvahenditest. Aga mongolid - kes on ju indiaanlastega sugulased - ässitati üles. Enne kui valged imperialistid ja kapitalistid Euroopast Ameerikasse jõudsid. USA ajas USA-likku poliitikat viis ja pool sajandit enne USA loomist. Imperialistide kavalusel pole otsa ega äärt.

Andresega oli meil juttu tööpuuduse kaotamisest. Tulevane peaminister lubas selle sajandi lõpuks poole peale vähendada.

Andres arvas: "Tööpuudus väheneb ainult siis, kui uusi töökohti juurde tuleb. Mitte avalikus sektoris, vaid eraettevõtluses. Mille tõttu peaks eraettevõtlust igati soodustama. Niisuguseid märke pole näha. Eriti kui ametiühingud parteikongressil oma tahtmise läbi viivad. Mina ei usu, et tööpuudus väheneb."

Meie arvasime, et "sajandi lõpp" on väga ilus sihtpunkt, mida on hea piiripostiks seada. Tööpuudus väheneb, tuumajõujaamad suletakse, vee-õhu erakond ja postkommunistid saavad koos riigipäeval enamuse ja Rootsi on ikka veel neutraalne.

Kes elab, see näeb.

Timukarva

ESTO-96 jätkuüritused leiavad aset Saaremaal

ESTO peaüritus, laulu- ja tantsupidu Tallinnas toimub laup., 10. augusti pärastlõunal, lõppedes samas rahvapeoga. Seetõttu toimub maakondadesse edasisõit pühapäeval. Kuna praegu väliseestlased teevad oma täpsemaid liikumisplaane Eestis, on alljärgnevalt info Saaremaa külastajaile.

Pühap., 11. aug. kl. 11 toimuvad jumalateenistused Saaremaa kirikutes. Kl. 16 on Saaremaa 6. folklooripäev Salmel, kl. 19 rahvakontsert Kuressaare lossihoovis, kus esinejaid on kodusaarelt ja mujalt. Kl. 12 toimuvad külakokkutulekud.

12. augustil pühitsetakse pidulikult Saaremaa Ühisgümnaasiumi 130-a. juubelit. Külastatakse kooli ja toimub vilistlaste rongkäik kooli juurest lossihoovi kontsertaktuseks. Õhtul on klasside kokkutulekud. Ilmub suureformaadiline SÜG album hinnaga EEK 150. See sisaldab tähtsat ajaloolist infot koos lõpetanute nimistuga alates 1919. a. koos toetajate nimistuga. Trükiarv 2000.

Sama päeva õhtul korraldab Kuressaare linna Kuursaalis "Valgre õhtu" koos videofilmiga "Vanad armastuskirjad".

14. aug. kl. 19 toimub sügavkuninganna valimine Kuursaalis.

Kuna Saaremaa külastajaid leidub sel ajal mitmel pool, pakub Kuressaare linna 15. aug. Muusikakoolis Kammermuusika Päeva avakontserdi heliloojatega Brahms ja Shostakovitsh. Kl. 19 järgneb Linnuse kapiitilisaalis Villu Valdmaa ja Andres Paasi kontsert heliloojatega Mahler ja Sibelius. Kl. 20 on Raekojas etendus "Kuninganna Kristina ja Magnus de la Gardie lugu".

16. aug. on taas kontsert - Reet Rubel-Kopvillem ja Piret Habakukk heliloojatega Schubert, Ravel ja Mozart. Kl. 20 on raesaalis Raivo Peäske (flööt) ja Eda Peäske (harf). Kl. 19 on Kuursaali kohvikus muusika 30-ndatest aastatest.

17. aug. on Linnuse kapiitlisaalis Kammerkvarteti kontsert heliloojatega Hindemith, Debussy, Mendelssohn ja Brahms. Kl. 19 toimub Muusikakoolis Kammermuusikapäevade lõppkontsert. Päev lõpeb romantilise õhtuga Kuursaalis.

On ka näitusi. Linnakodanike Muuseumis teemal "Kuurortlinn Kuressaare"; Saaremaa Keskraamatukogus "Väliseesti kirjanikud Saaremaal"; Kuressaare linnuses "100 aastat Saaremaa esimesest kunstinäitusest" ja kunstinäitus Raegaleriis.

Bussid väljuvad pühap., 11. aug. Tallinnast, liin 725 kl. 7.45 saaabumisega Kuressaarde kl. 12 ja teine sama liini buss kl. 11.05, mis on Kuressaares kl. 15.20. Liini 700 buss Tallinnast kl. 9.20, päral kl. 13.50. Liini 500 bussid väljuvad kl. 14.50 ja 17.40 ning on kohal kl. 18.45 ja 22. Buss 470 väljub Tallinnast kl. 16.15 ja on Kuressaares kl. 20.30.

Autoparved Virtsu ja Kuivastu vahel liiguvad kord tunnis alates kl. 7 pühapäevadel ja tund varem laupäevadel. Viimane laev lahkub Virtsust kl. 23.20, samuti Kuivastust Virtsu. Eraautodele saab tellida kohti 10 päeva ette tel. 54 774, Virtsus tel. 247 75 520 ja Kuivastus 98 432.

Kuressaares on hotellid "Vanalinna Võõrastemaja" Kauba tn. 8, tel. 55 309. Kuressare Sanatooriumi hotell, Kastani tn. 20, tel. 59 263, "Staadioni Hotell", Staadioni tn. 1, tel. 55 202 ning hotell "Repo", Vallimaa tn. 1 A, tel. 55 111. Peale nimetatute on linnas 16 võõrastemaja ja 9 kodumajutuskohta.

Kuressaare kontaktisik on Tiiu Villsaar, tel. 54 238, Tallinna tn. 6, ja Saaremaa kultuurinõunik on Lea Kuldsepp, tel. 54 991. Ülaltoodud infot ei korrata, mistõttu seda on mõtet säilitada.

(RK)

ESTO 96

STOCKHOLM-TALLINN 4-11 aug 1996

ESTO-96 World-Wide Web: http://www.wineasy.se/esto/
ESTO-96 E-mail: esto@wineasy.se

Eesti luuleantoloogia neljas osa

Sõnarine. Eesti luule antoloogia. 4. köide. Koostanud Karl Muru. "Eesti Raamat" Tallinn 1995. 736 lk.

Selle köitega on valminud eesti luule kõikide aegade suurim kogumik neljas osas. Esimene köide ilmus 1989, teine 1992, kolmas 1993 ja neljas 1995. Kokku sisaldab antoloogia 2736 lehekülge luulet 194-lt autorilt.

"Meie kolme ja poole sajandi pikkune kunstiline luulesõna on jagunenud köidete vahele nii, et avaköide hõlmab pikka perioodi esimese luuletuse ilmumisest 1637 kuni 1920. aastateni, teine köide sisaldab 1920.-30., kolmas 1940.-50. ja neljas 1960.-80. aastail alustanud autorite loomingut.

Neljas köide hõlmab luuletusi alates Paul-Eerik Rummoga (sünd. 1942) ja lõpetades Indrek Hirvega (sünd. 1956). Pagulasluuletajatest on esindatud Ivar Ivask, Tiit Lehtmets, Urve Karuks, Aarand Roos ja Ilona Laaman, lisaks Soomes elanud Eeva Niinivaara. Kogu antoloogias on pagulasluuletajaid 30.

Karl Muru lühikesed iseloomustused autorite kohta on endiselt tabavad ja toovad hästi esile luuletaja profiili ja stiililised tunnusmärgid.

Oma põhimõtetest antoloogia koostamise puhul kirjutas Karl Muru esimese köite saatesõnas:

"Valik taotleb üksikutest autoritest mõeldavalt mitmekülgset pilti. Seepärast on esindatud poeetidelt püütud võtta luuletusi kõigist loomisjärkudest, taotletud anda ettekujutus sisuliste hoiakute dünaamikast ega ole välditud ka stiililt äärmuslikena tundunud katseid. Endastmõistetavalt oli oluliseks valikukriteeriumiks esteetiline mõjukus. Lugeja avastab küll hõlpsasti, et ühtki nimetatud valikupõhimõtet ei ole koostaja suutnud ega võinudki järgida täiesti kõrvalekaldumatult, vaid mitmesugustel põhjustel on kõiges tulnud teha mööndusi."

"Esteetiline mõjukus" ja "sisuliste hoiakute dünaamika" võivad teatavasti olla omavahel vägagi vastakad. Samuti ei saavuta noore-ea luuletused tihti märgatavat kunstilist küpsust. Antoloogia koostaja on, nagu ta ise sealsamas tunnistab, pidanud loovima nende põhimõtete teostamise vahel - nagu tavaliselt kõikide antoloogiate koostajad.

"Sõnarine" näitab, millest ja kuidas eesti luuletajad kirjutasid, annab niiöelda ülevaate "kõigest, mis kunagi oli", kui tsiteerida Karl Ristikivi. See ei ole ainult esteetiliselt mõjukate eesti värsside kogumik. Niisuguse peaks keegi veel koostama. Aga see lähtuks muidugi koostaja võtt koostaja "maitsest". Viimane sõna näib viimasel ajal kogu maailma kunstielus olevat põlu alla sattunud. Ja juba vanad roomlased väitsid, et maitse üle ei saavat vaielda.

Ilmunud antoloogia on igal juhul suurim ja kindlasti sisukaim eesti luulekogumik, mis iial ilmunud. See on pääsenud (maha arvatud esimene köide) okupatsioonirezhiimi "kultuurikandjate" küüsist.

Arvukad lugejad pikkade aegade vältel peavad olema väga tänulikud Karl Murule tohutu vaevanägemise ja miniatuuresseede eest, mis antoloogias esindatud luuletajate loomingut välkvalgustlikult iseloomustavad.

AR-GI

Välis–Eesti Ühingu üritused

15. märts 1996 kl. 11-16: Konverents teemal: Inimõigused ja Eesti V.E.Ü. lähimates naaberriikides elava eesti kogukonna identiteet. Eesti Inimõiguste Instituut ja Eesti Rahvusraamatukogu.

16. märts 1996: V.E.Ü. üldkogu. Kutsed liikmetele posti teel.

21. aprill 1996: Ekskursioon Paldiskisse Mats Traadi juhtimisel.

25.-26. mai 1996: Ekskursioon Põhja-Lätimaale. Teekonnal läbi endise Liivimaa külastame Ape ja Aluksne Eesti Seltse, Gauja rahvusparki ja kuulame ööbiku öökontserti Gauja kaldal. Eelnev kodune ülesanne: lugeda Läti Henriku kroonikat.

23. juuni 1996: Jaanipäeva tähistamine Saaremaal (Erika Luts).

3.-8. august 1996: Osavõtt ESTO-96 üritustest Stockholmis.

8.-11. august 1996: Osavõtt ESTO-96 programmist Tallinnas.

11.-15. august 1996: V.E.Ü. liikmete osavõtt Eesti Teadiaste Kongressist.

11. august 1996 kl. 18: Väliseesti seltside ja organisatsioonide esindajatele korraldatud vastuvõtt Tallinna Muusikamajas.

11. august 1996 kl. 12: Eesti Arstide ja Rootsi Eesti Arstide Liitude koosolek Mustamäe haiglas.

28. september 1996 kl. 11.15: Leinapäev Viimsi kirikus. Lahkunute mälestamine koos Viimsi kogudusega.

Oktoober 1996: ÜRO aastapäeva tähistamine UNESCO Eesti esinduses.

10. november 1996: Mardiõhtu Tallinna Muusikamajas. (Külas Tallinna Vanalinna koolis.)

24. november 1996 kl. 17: VÄLIS-EESTI päeva tähistamine Tallinna Muusikamajas.

23. detsember 1996 kl. 16: Pidulik aastalõpu tähistamine Teaduste Akadeemia Raamatukogu kohvikus "Stryx"

Välis-Eesti Ühingu liikmed ja V.E.Ü. külalised kohtuvad igal teisel ja neljandal teisipäeval (välja arvatud 12. august, 24. detsember ja 31. detsember 1996) kella 17-19 Styx kohvikus, Teaduste Akadeemia Raamatukogus Tallinnas.

Ameerika eestlased president Clintoni juures

Washington (Mati Kõiva – ERKÜ). Ühendriikide president Bill Clinton kohtus hiljuti Valges Majas Ameerika Kesk- ja Ida-Euroopa Koalitsiooniga.

Koalitsiooni liikmeteks on 12 eri rahvusgruppi, 18 ülemaalist organisatsiooni, kes esindavad rohkem kui 22 miljonit elanikku Ameerikas. Üle kahe tunni kestnud koosolekul arutati NATO laiendamise, Kesk- ja Ida-Euroopa julgeoleku, Ameerika välisabi, rahvusvaheliste raadiosaadete, inimõiguste, immigratsiooni ja immigrantide õiguste ja muid nendega seosesolevaid küsimusi. Laiahaardeline koosolek kestis üle kahe tunni, milles president isiklikult osales peaaegu poolest ajast.

Enda sissejuhatavas sõnavõtus tänas president Koalitsiooni toetuse eest Bosnias rahu saavutamise programmi suhtes. Samuti tõi ta esile Koalitsiooni tegevust, mis propageerib vajadust USA-l olla rahvusvaheliselt juhtival positsioonil, kuna USA-s on hääli, kes propageerivad isolatsioonipoliitikat.

Vastuseks küsimusele NATO laiendamise programmi staatusest, ütles Clinton, et selle liidu laiendamine läheb edasi nagu kavandatud. Sellel, s. o. 1996. aastal, toimuvad laiendamise teise faasina põhjalikud konsultatsioonid iga maaga, kes avaldanud soovi saada täisliikmeks.

Esimene faas peale laiendamise otsust riigipeade poolt 1995. a. algul oli läbi viia uurimus laiendamise võimalustest, mis lõpetati 1995. a. lõpuks. Peale konsultatsioonide lõpetamist toimub detsembris liikmesriikide välisministrite koosolek, kus otsustatakse täpsemad sammud iga maa suhtes liikmeks saamiseks. Clinton nimetas ka, et NATO Rahupartneriluse Programmi tagajärjed ületavad ootused. Edasi rõhutas tema toetust tasakaalukale, ettevaatlikule ja kindlameelsele NATO laiendamise protseduurile, et kaasa tõmmata Euroopa uusi demokraatiaid. President rõhutas eriti, et "NATO, mis ei ole suunatud ühegi maa vastu, saab aidata tuua kerkivatele Kesk- ja Ida-Euroopa demokraatlikele maadele julgeoleku ja stabiilsuse, mis ta tõi Lääne-Euroopa maadele peale II maailmasõda".

Nii presidendi kui abiliste kommentaaridest selgus, et Venemaad on informeeritud NATO laiendamise kavadest ja vajadustest. Üks nõunikest mainis, et "NATO laiendamise aluseks ei ole ähvardused ühelt ega teiselt poolelt. Me ei lülita NATO laiendamist Vene ähvardustega. Kui Venemaa demokraatia oleks arenenud nagu Eestil ja Tshehhi Vabariigil, NATO laieneks ikkagi."

President märkis ka, et iga uue NATO liikmeks võtmist peavad pooldama kõik 16 praegust liiget ja iga maa parlament peab omakorda kinnitama iga otsuse. Ta rõhutas vajadust ja soovi, et Koalitsioon ja tema liikmeskond hakkaks selleks ette valmistama USA Senatit, mis peaks kõik välislepingud kinnitama.

Välisabi suhtes mainis Clinton, et paljud inimesed arvavad, et välisabi ületab 15 protsenti USA eelarvest; tegelikult on see vähem kui 2 protsenti. Paljude teiste maade proportsioonid on palju suuremad.

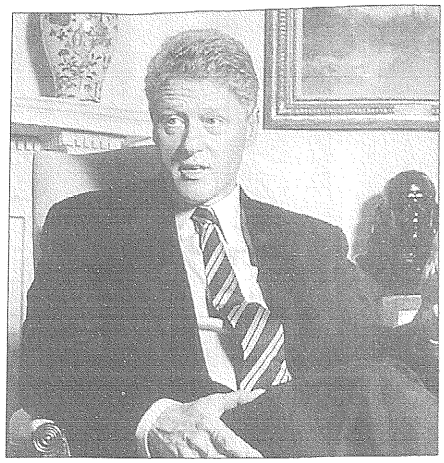
Siinkohal mainis ta jällegi vajadust tegutseda isolatsioonipoliitika vastu. Koalitsiooni esindajate poolt toodi ka esile, et rahvusvaheliste raadiosaadete, s. o. Ameerika Hääl ja Vaba Euroopa Raadio, edasitöötamine on vajalik, kuna nende kaudu saab Ameerika anda edasi uudiseid, mida muidu paljud inimesed mujalt ei saaks.

Inimõiguste riikumise osas kerkisid üles küsimused nii Bosnia kui Tshetsheenia suhtes.

Nimetati, et USA eesmärk Bosnias on inimõiguste maksmapanemine ja kurjategijate karistamine, et sarnaseid asju tulevikus ära hoida. Tshetsheenia suhtes öeldi, et USA on pidevalt soovitanud Venemaal seda küsimust rahulikult lahendada.

Eestlaste organisatsioonidest on Koalitsiooni liikmed Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) ja Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN).

Koosolekust presidendiga ja tema staabiliikmetega võtsid osa ÜEKN'i esimees Ylo Anson ja esindaja Koalitsioonis Vello Ederma ning ERKÜ esimees Juhan Simonson ja abiesimees Mati Kõiva, kes on ERKÜ esindajaks Koalitsioonis.

PRESIDENT BILL CLINTON märkis ka, et iga uue NATO liikmeks võtmist peavad pooldama kõik 16 praegust liiget.

Eesti jäälõhkujad on tänavu kõrges hinnas

Jäämurdjate "Tarmo" ja "Karu" kibedast tööst Tallinna, Muuga ja Paldiski sadamas ei piisa kõigi laevade merehädast päästmiseks ning mõnigi alus peab jäälõhkujat ootama terve nädala. "Tarmo" on viimase kolme nädalaga aidanud 141 laeva, mis on peaaegu sama palju kui ülemöödunud aastal kogu jääperioodil kokku.

Suurematest sadamatest on suletud Kunda ja Pärnu. "Tarmo" peab lisaks reisilaevadele abistama Tallinna sadamatesse tulevaid ja väljuvaid kaubalaevu. "Karu" suudab tagada navigatsiooni vaid Muuga sadamas ja aitab hädа korral Tallinna reidil laevu, kui "Tarmo" on rannikust kaugel, ütleb jäästaabi esimees Vello Muru.

Muugale kuuluv "Karu" töötas mootoririkke tõttu vaid poole võimsusega.

"Tarmo" kapten Mart Suls ütles, et ta pole veebruari algusest alates kaldale saanud.

Kuu alguses käidi Kundas üht jäävangis oleva jõgi-meri-tüüpi laeva aitamas, misjärele on töötatud ööpäevaringselt.

KARAVANID

Muru sõnas, "Tarmole" pole võimalik saada abi mujalt. Üks võimalus on üürida jäälõhkuja Kanadast, kuid see on liiga kulukas. "Tarmo" peamehhaanik Nilpi sõnul olid Venemaa sadamad hilisstgisel huvitatud "Tarmo" üürimisest, kuid loobusid. "Tarmo" maksaks kuni tuhat dollarit ööpäevas, kuid teisalt on Soomest jäämurdja rentimine kuni viis korda kallim.

Töö kergendamiseks otsustati, et "Tarmo" viib ja toob aja kokkuhoiuks kõik laevad läbi jää karavanides. Jäälõhkuja tööd see ei kergenda, kuna jääl on tugev press peal ja lahtimurtud jää võib kiiresti sulguda ning 3-4 laeva konvoeerimine pikendab sõiduaega oluliselt.

Kapten Suls selgitas, et "Tarmo" peab vahepeal jätma karavani esimesed laevad seisma, et minna ringiga tagasi tagumisi kuhjunud jääst vabastama. Suls ütleb, et merel ei käi kõik inimeste soovide kohaselt. Nii on Soome lahes ootamas väga palju laevu. Mõni ootab päeva-kaks, teised terve nädala.

VUNTSIDE VAHEL

"Tarmo" kapten Suls ütleb, et jõgi-meri-tüüpi laevade omanikud on väga huvitatud n.ö. "vuntside vahele" võtmisest, mis tähendab seda, et ahtrist haagitakse laevavõör jäälõhkuja külge, misjärele see veab alust ohutult enda järel.

Nii saavad tagumised laevad kütust kokku hoida. "Tarmo" aga kulutab ööpäevas kütust kuni 35 000 tonni. Kolme nädalaga kulutatakse kütteõli ligi 400 tuhat tonni. Peamehhaanik Nilb ütleb, et täiskütus "Tarmo"-le maksab üle miljoni krooni. See vähendab tänavust, kaheksa miljonilist eelarvet tublisti.

"Tarmo" vajab seekord ka ahtri remonti. Enamik abistatud laevadest on olnud jõgi-meri-tüüpi ja ahter on aluste vuntside vahel sõitmisel saanud vigastusi. Alles äsja sai viga ka vender, mille remont maksab 100 000 krooni.

10 korda väiksema masinajõuga jõgi-meri-tüüpi laevu lubatakse sadamasse sõita vaid laadungiga. Nii peavad omanikud muretsema laadungi ka väljasõiduks. Tühjalt ei liigu nad üldse.

ÕIGUSTATUD

"Tarmo" töö peab olema jääperioodil nii tasuv, et riigile tasa teenida 4,8 miljoni kroonine leasing-maks, 12 miljoni suurune kindlustus, kütuse- ja remondikulud ning meeskonna palgad.

Peamehhaanik Nilp ütleb, et on tekkinud vale arusaam, et jäälõhkuja töötab vaid talvel ja suvel saab meeskond palka n.ö. muidu. Vähestel on ettekujutus sellest, kui palju vaeva kulub 33-aastase laeva nelja peamasina, nelja abimasina ja elektrisüsteemide korrashoiuks, et need töötaksid riketeta veel mitukümmend aastat.

Ta lisab juurde, et suvel vajavad inimesed muidugi puhkust ja keeruline on pooliku meeskonnaga teha täisväärtuslikku tööd. Meeskond töötab seepärast nii talvel kui suvel suure koormusega.

Mullu olid "Tarmo" kulud ligi 25 miljonit krooni. Jäästaabi esimees Muru sõnas, et sel aastal on eraldatud "Tarmole" kaheksa miljonit. Riik on muutunud kokkuhoidlikuks, sest eelmise aasta jäävaesel talvel ei kulutanud "Tarmo" kuigi palju.

Riik tasub "Tarmo" ülalpidamiskulud jäämurdja- ja tuletornitasust, mida maksavad jaanuarist märtsi lõpuni sadamatesse sõitvad laevad. Muru ütles,et Tallinna sadamatesse sissesõitvad laevad maksavad ühekordset sissesõidutasu keskmiselt 17 000 krooni, suuremad aga üle 60 000 krooni.

Tõenäoliselt jätkub jäälõhkujale tänavu tööd aprillikuuni.

KIRSI KENDER

Jäädolud Muuga sadamas. On lootust, et jääb hakkab liikuma.

Maleuudiseid

Veebruaris peeti Pärnus rahvusvaheline suurmeistrite turniir (kahes voorus). Tulemuseks oli: I koht Short (Inglismaa) 6,5 punkti, II koht Halifman (Venemaa) 5,5 punkti, 3-4 kohta jagasid Ehlvest (Eesti) ja Hracek (Tshehhi) 5 punkti, 5-6 kohta jagasid Oll (Eesti) ja Sokolov (Bosnia) 4 punkti.

Toome siinkohal ära ka jaanuari lõpus avaldatud FIDE reitingu maailma parimate maletajate kohta (ELO-punktide reiting):

1. V. Kramnik (Venemaa) 2775. 2. G. Kasparov (Venemaa) 2775. 3. A. Karpov (Venemaa) 2770. 4. V. Ivantshuk (Ukraina) 2735. 5. G. Kamski (USA) 2735. 6. V. Anand (India) 2725. 7. V. Topalov (Bulgaaria) 2700. 8. B. Gelfand (Valgevene) 2700. 9. A. Shirov (Hispaania) 2690. 10. J. Polgar (Ungari) 2675. 11. A. Drejev (Venemaa) 2670. 12. V. Shalov (Venemaa) 2670. 13. N. Short (Inglismaa) 2665. 14. I. Sokolov (Bosnia) 2665. 15. **J. Ehlvest** (Eesti) 2660

Esimest korda maleajaloos on meeste paremikus 10-ndal kohal naismaletaja Judit Polgar.

Jaan Ehlvest oli 1995. a. jaanuaris 43-ndal kohal ja Judit Polgar 30-ndal. Lembit Oll oli 46-ndal kohal. Parim rootsi maletaja Ulf Andersson (2630) oli 25-e parima hulgas.

ALEKSANDER HILDEBRAND

ETSR aasta–üldkoosolek

Eesti Teaduslik Selts Rootsis pidas 30. jaanuaril Stockholmi Eesti Majas oma aasta-üldkoosoleku. Otsustati jätkata ka sel aastal ettekandekoosolekuid ja Tartu Ülikooli aastapäeva pühitsemise traditsiooni.

Esimees Gunnar Hiis valiti ühel häälel tagasi. Laekur Endel Saarman palus end oma ametist vabas-tada. Ka Ago Vallas otsustas juhatusest lahkuda, olles olnud selle liige 19 aastat. Nende asemele valiti Meemo Mäelo (laekur) ja Mall Seim. Ülejäänud juhatuse liikmed jäid endisteks: Aino Käärik ja Enno Penno (abiesimehed), Diana Krull (kirjatoimetaja), Argo Kõvamees, Paul Laan ja David Papp. Revisjonikomisjoni koosseis on: Alide Martinson, Maie Martinson ja Maia Mathiesen.

Valimistoimkonda kuuluvad: Mai Raud-Pähn, Endel Saarman ja Kalju Valdmaa.

Enne üldkoosolekut oli seltsi liikmetel ja külalistel võimalus kuulata Eesti TA Ajaloo Instituudi teadur Magnus Ilmjärve ettekannet: "Eesti välispoliitika 1939".

Publik tänas kõnelejat sooja aplausiga ja esitas suurel hulgal küsimusi.

DIANA KRULL
ETSR sekretär

Uus münt Soomes

Soome Euroopa Liitu astumise markeerimiseks laskis Soome keskpank hiljuti välja uue 10-margase mündi 500 000. eksemplaris. Mündi ühel küljel võib näha lendavat luike ja EL tähti, teisel pool vapilooni. Rahal seisab ka tekst EU 95.

MÕTTEVAHETUS

Hain Rebase artikli põhjal EPL-s nr. 6, lk. 4

Poliitikute erihuvid ei tohi eestlust lõhkuda

Lugesin huviga Hain Rebase poolt väljendatud arvamust kodu- ja väliseestlaste erinevatest arusaamistest just väliseestlaste suhtes. Üldiselt ühtun tema arvamustega, aga mõnes punktis tahaksin tema arvamust oma elamuste põhjal täiendada ja mõnes punktis korrigeerida.

Olles käinud nii Tallinnas, Moskvas, Leningradis-St. Peterburgis, Kiievis, Alma-Atas, Riias ja Vilniuses ajavahemikust 1974 kuni tänaseni, on mul teatud kogemused, mis võib-olla on laialdasemad kui paljudel teistel. Moskvas ja Leningradis käisin vaid töö asjus. Tallinnas olen käinud nii era- kui töö asjus, keskelt läbi 3-4 korda aastas.

Venemaa arhiivides olen katalogiseeritud kui "endine spioon", nüüd arvatavasti pensioneeritud. Ja kuigi ma kunagi spioon ei olnud, katsusin oma võimaluste piires olla subversiivne. Näiteks oli mul võimalik keelatud eestikeelseid raamatuid Moskva kaudu Eestisse toimetada, sest toll pidas neid rootsikeelseteks.

Mis puutub teineteise arusaamisse ja tundlikkusse, ei taha ma siinjuures piirduda ainult eestlastega, sest nende elutingimused olid väga sõltuvad olukorrast N. Liidus ja sealsest standardist, vaid on vaja hinnata üldolukorda, et teha mõistlikku järeldust. On täiesti selge, et selle süsteemi järelmõjud takistavad veel praegugi täitsa ühise keele rääkimist.

Tunnen isiklikult üht ülikooli õppejõudu, kes elas koos lapsega 5-toalises ühiskorteris. Kuna tema perekond oli kõige väiksem, oli tema tuba 8 ruutmeetrit. Kõigil ühine köök ja vannituba. Et niisugustes tingimustes hügieeniga probleeme tekib, on kaunis selge. Samas said mujalt N. Liidust tööjõuna sisse-toodud uustulnukad kiiresti korterid.

Välismaalasena said sa valuuta poodides osta nii mõndagi, millest süsteemi alaline elanik võis vaid unistada. Sellest võis tekkida põlgus.

Oli ka palju väliseestlasi ja millegipärast enamikus daame, kes väliseestlastest imeliku mulje jätsid ja millel ka teatud negatiivne järelmõju võib tänapäevalgi veel alles olla. Kuigi need väliseestlased olid Eestis ehk käinud kümneid kordi ja tahtsid vaid head, ei saanud nad nähtavasti täiesti aru tolleaegsest valitsevast süsteemist.

Toon selle kohta paar näidet.

Lahkudes kord Tallinnast laevaga "Georg Ots", sattusin ühte lauda daamiga, kes oli Eestis külastanud oma sugulasi. Daam oli pahas tujus ja irises kelneriga teeninduse pärast (vist põhjuseta). Lõpuks ütles teravalt kelnerile, et mõtelge, ma olen siin nüüd viis päeva igasugust tobedust selle okupatsiooni all välja kannatanud ja nüüd teie rikute ka mu närve. Kelner siis sähvatas ja ütles omakorda, et tema on selle all kannatanud 30 aastat ja mida võiks see daam arvata siis tema närvidest.

Teine daam, kes oli Eestit külastanud juba vähemalt oma kümme korda, polnud ikka veel aru saanud, et rublade eest sai vähe osta ja et parem on osta midagi valuuta poest, selle asemel et kinkida inimestele ametlikult valuuta eest vahetatud rublasid. Tema arust on igal maal oma raha ja see lihtsustavat ostmist.

Kolmas daam seletas mulle, kuidas ta küll õpetab oma õde, aga see ei jaga lihtsamatki värki. Näiteks nägid nad linna peal, et müüdi välismaa huulepulki. Õde tormab sisse vastavasse poodi, trügib koos teistega ja ostab korraga 5 huulepulka. Soovitas küll õel osta kõigepealt üks korraga ja kodus järgi proovida, kas see üldse sobib ning siis hiljem ühe veel tagavaraks osta. Et nii Eestis kui mujal N. Liidus kõik oli defitsiit, sellest mu daam polnud aru saanud.

Nii pole ime, kui mõnele Eestis võis jääda mulje, et paljud väliseestlased on kas häbematud või tobedad. Üldiselt oli aga vist ka niisugune külaskäik positiivne, sest iga külastus näitas, et inimesi Eestis poldud unustatud.

Olukord ministeeriumide ja organisatsioonide tasemel oli muidugi hoopis teine. Selles osas on mul positiivsemad arvamused kui Hain Rebasel. Näiteks kohtusin juba 1975-76. aastal paari juhtiva ehitustegelasega. Üks neist mainis, et muidugi on Eestis suur vajadus ehitada, aga kuna oma töökätest on puudus, tähendab see tööjõu sissetoomist mujalt N. Liidust, mida nad katsuvad võimalikult piirata.

Olen kohtunud veel teistegi kõrgemate tegelastega, ega saa nende kohta midagi paha öelda, välja arvatud see, et nende võim oli piiratud ja nad olid tihti head rääkijad, samas kui plaanid jäid teostamata, nagu selles süsteemis ka komme. Kas polnud poliitikute hulgas Vaino Väljas see, kes nõudis, et tolleaegses N. Liidus pidid venelased rääkima eesti keelt.

Mis puutub Jaaksoni, siis leian, et inimest, kes on nii kaua võidelnud Eesti iseseisvuse eest, peab hindama. Kas kullatud büst on liialdus, selle üle võib ju vaielda, aga ega see siis kellelegi halba tee.

Kokkuvõttes usun nagu Hain Rebaski, et nende erinevustele vaatamata, mis 50 aastat on tekitanud, peaksid need nüüd jälle konvergeeruma ja me peaksime teineteise suhtes olema võimalikult tolerantsed. Oleks kahju, kui poliitikute erihuvid hakkaksid eestluse ühtekuuluvustunnet lõhestama. Energia raiskamine ainult iseenda ehk oma erakonna huvide eest teiste vastu on kõigile pikapeale kahjulik.

ROMIL TÕNISBERG

Miks Jaaksonit degradeerida?

Kodu- ja väliseestlaste vahelise läbisaamise küsimuses 8. veebruaril EPL-is avaldatud Hain Rebase artikli asjus oleks vajalik järgmine kommentaar:

– On ilmne, et see olukord vajab avalikku diskussiooni, kus Hain Rebase poolt esitatud vastus Jaan Kaplinski artiklile oli loomulikult vajalik, kuigi mõned väited selles ei leia kahjuks ookeani tagant väliseestlaste poolt täielikku vastuvõtmist.

Hain Rebase kui endise ministri poolt peakonsul Ernst Jaaksoni (kes oli saadiku ülesannetes) degradeerimine paljaks konsulaaramet-nikuks on kahetsusväärselt hämmastav, pealegi kus see ametikoht Eesti Vabariigi de jure tunnustuse valvamine ja säilitamine eriti kahe viimase aastakümne kestel oli rahvusvahelises võimu ja poliitilises keskuses s. o. Washingtonis/New Yorgis ülimalt oluline. On üsna läbipaistev, et selline degradeerimine oli teostatud Hain Rebase enese poolt tauni-tud kambakraatia kombel ja et selline valvepost oleks pigem pidanud asuma Stockholmis meie pagulusvalitsuse meeste juures. Oleks väga soovitav Hain Rebasel läbi lugeda Ernst Jaaksoni poolt hiljuti välja antud memoaarteoses "Eestile", mis selgitab peakonsulaadi tegevuse hädasid ja raskusi ning mis polnud kaugeltki ainult shabloonne konsulaartöö. Milline konsulaarametnik!

Veel näib Hain Rebasele vastuvõtmatu olevat meie kadunud riigilooja ja president Pätsi maharaiutud kullatud pea spotlight valgustusel sisse-toomine Eesti Kongressi teisel istungjärgul Estonia kontsertsaali.

Võrdluseks loeb ta ette müüdi, kus Salome nõuab Johannese maharaiutud pead, mis pidi olema jube! Kahjuks on see täiesti kohatu ja kontekstist võetud võrdlus.

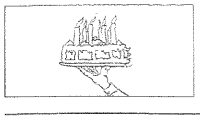
Näeme ju kultuurimaailmas mitmeid tuhandeid büstisi päid, mis mälestavad vastavate maade riigimehi, kunstnikke ja teisi teenekaid kodanikke. Ja ega Eestiski neist puudu ole.

WALTER PENT

• Siit ja sealt

• New Yorgis tähistas oma 85. sünnipäeva kohaliku Eesti Senioride Keskuse esinaine Alice Rannik.

• New Yorgis sündis Maarit Vagale ja Jan Mikael Erakarele kolmanda lapsena tütar Lydia.

Riigikohtu üleskutse väliseestlastele:

Oleks vaja juriidilist kirjandust

Käesoleva aasta mais saab taasloodud Riigikohtul täis kolmas tööaasta. Riigikohus erineb oma eelkäijast selle poolest, et ta on ühtlasi põhiseaduslikkuse järelvalvekohus ehk konstitutsioonikohus. samuti on tal funktsioone. mida omaaegsel Riigikohtul ei olnud.

Taasloomise aastad on olnud erakordselt pingelised, sest üheaegselt on tulnud tegelda nii eneseorganiseerimise kui kogu kohtusüsteemi käivitamisega ning tagades samaaegselt õigusemõistmise katkematus. Nüüdseks on Tartus valminud Toomemäe endise sisekliiniku baasil nägus kohtuhoone ja nõuetele vastavad tööruumid ning oleme sisse elamas igapäevasesse töörutiini. Ees seisab kohtureformi teine etapp, kus põhieesmärgiks on sisulise töö igakülgne täiustamine. Kohtureformi käigus on ümber nimetatud kogu kohtunike korpus, mille tulemusena on meil hetkel Eestis ametis 206 kohtunikku, kelle keskmine vanus on 40.5 aastat. 2/3 praegu ametisolijaist ei olnud kohtunikud enne kohtureformi algust ning kogu korpuse keskmine ametistaazh on 4,1 aastat. Riigikohtu kaudu ja juures toimub alama astme kohtunike koolitus.

Riigikohus pidi, eriti materiaalses mõttes, alustama tühjalt kohalt – üles ehitama hoone ja koguma kõik kohtu tööks vajaliku. Seejuures puudus võimalus kasutada/üle võtta nõukogudeaegse ülemkohtu õigus-kirjandust ja andmebaasi ideoloogilistel kaalutlustel. Eesti Vabariigi ja demokraatiliku maailma õigus-kirjandus selles aga lihtsalt puudus. Oma andmebaaside ülesehitamisel on meil aga tekkinud mõnevõrra paradoksaalne olukord – kohus on saanud Lääneriikidest abi ja toetuse korras sealset kirjandust, kuid haruldu-seks on jäänud meie enda omaaegsete õigusteadlaste ja riigitöötajate teoreetiline-kirjanduslik pärand, mis oleks sillaks meie tänasesse riiklik-õiguslikku tegevusse.

Nagu Teile on hästi teada, sai õigusalane kirjandus nõukogude perioodil ränga kahjustuse osaliseks – ta kuulutati rahva vaenulikuks ja keelatud kirjanduseks, seda kui võimalikku süütöendit ei juletud koduski hoida.

Riigikohus on algusest peale püüdnud koguda omariiklusaegset õiguskirjandust. Oleme saanud ajakirja "Õigus" ja "Riigi Teataja" kõik aastakäigud. Pöördutud on ka avalikkuse poole, kuid tundub, et kodu-Eesti võimalused on enamasti ammendatud. Seetõttu oleks palve Teile, head kaasmaalased, kes elate maailma eri paigus ja kellel Teil on säilinud eesti õigusalast kirjandust, mida ise otseselt ei kasuta, loovutada see Riigikohtu raamatukogule kodumaa õigusemõistmist ja juristide järelkasvu teenima.

Eriti on Riigikohus huvitatud Asutava Kogu protokollidest, 1938. aastal jõustunud põhiseaduse valmimiskäigu kajastavast raamatust "Põhiseadus ja Rahvuskogu" (Tallinn, 1937), kohtulahendite kogudest, õpikutest, J. Uluotsa, A.-T. Kliimanni, I. Rebase, I. Arensi, K. Auna, A. Mägi, A. Taska, I. Tammelo jt. töödest, samuti endiste riigitegelaste meenutusraamatutest ja igasugusest muust õigusteemalisest kirjandusest.

Riigikohus on tänulik kõigile, kes on valmis kaasa aitama meie õigusteaduse-liku pärandi kogumisele ja Riigikohtu raamatukogu ülesehitamisele, et teha see kättesaadavaks tänase päeva kohtunikele, uue põlvkonna uurijatele, üliõpilastele ja teistele asjahuvilistele.

Palun teatada meile, mida Teil on õnnestunud säilitada ja kas ja mis tingimustel olete valmis säilitatut loovutama või sellest läbi rääkima.

Riigikohtu aadress on:
Lossi tn. 17
EE 2400 Tartu
ESTONIA

RAIT MARUSTE,
Riigikohtu esimees

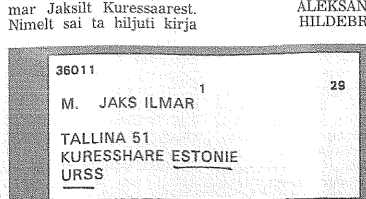

RAIT MARUSTE

Kas Eesti on ikka veel Nõukogude Liidus?

Näib, et prantslased on ennast nii täis, et ei jõua jälgida, mis mujal maailmas juhtub. Selle kohta üks väike sõnum mu sõbralt Ilmar Jaksilt Kuressaarest. Nimelt sai ta hiljuti kirja ühelt prantsuse pangalt, kus Eestit peetakse ikka veel N. Liidu koostisosaks. Prantslaste meelest eksisteerib N. Liit ka veel 1996. aastal!

ALEKSANDER HILDEBRAND

VII rahvusvaheline Balti rõivamess

(Algus lk. 1)

Orienteeruti nii Eesti tarbijale kui kombati loodetavat välismaist turgu. Messil ju selgub, kas toode müüb, kas pakutud kaup võiks leida tulevikus nõudlust. Enamus Eesti rõivatootjaid on viimastel aastatel loobunud osalemisest välismaistel rõivamessidel liiga kalli osavõtumaksu tõttu.

Piirdutakse enamasti tähtsamate kangamesside külastamisega, et valida kaasaegseid ja kvaliteetseid kangaid oma toodangu valmistamiseks. Eesti ettevõtted tegelevad suures osas ka alltöövõtuga, mis vähema vaeva ja ajakuluga võimaldab teenida raha. Rolli mängivad ka tehnoloogilised võimalused.

Tallinnaski võib märgata konkurentsi tihenemist rõivakaubanduses - turule on ilmunud paljud välismaised kaubamärgid. Vanalinna kõrgete rendiüüridega kauplusepindu jõuavad endile lubada vaid maksujõulisemad.

Kahjuks nii mõnigi Eesti nimekas moefirma on pidanud oma ruumid loovutama suurema rahakotiga konkurendile või mõne panga filiaalile.

Jõuliselt konkureerib kohaliku Tallinna Kaubamajaga hiljuti avatud Soome City Sokos. Viru hotelli majas paiknevale Stockmannile lisandub kevadel uus hoone. Õnneks võib oma endisest kauplusest Pikal tänaval taas leida juba tuntud UKU eestihõngulist kaupa ja suveniire, jagades ruumi Soome Marimekoga.

Siiski on Eestis toodetud rõivad nii hinna kui kvaliteedi poolest vastuvõetavad ka keskmisele tarbijale. Stockmannis müüdav ei ole tihtipeale nii kõrget müügihinda vääriv. Eesti turg on veel suhteliselt kujunemisjärgus.

Messishow, mida korraldaja hr. Vambola Tiik seekord trendshow'ks nimetas, toimus kaks korda päevas. Osavõtjad olid Eesti juhtivamad moefirmad. (Seekord ei olnud näha meie juhtiva disaineri Ivo Nikkolo loodut.) Toimus ka lastetoodangu esitlus, kus meie firmadest võis näha Walko poolt pakutavat lasteriietust.

Trendshow lava foonil jooksis videopilt salvestava kaamera silmast nähtuna.

Sangari kollektsioonis oli äratuntav disainer Tiina Tiituse käekiri - värvikad sportlikud vaba aja rõivad noortele.

Levandi oli mõnevõrra muutnud oma nägu. Siiani ikka vaid rahvuslike mustritega villaste esemete ja kotihallist linasest algupärastele juurtele viitav firma oli seekord märksa noorteparasem - hallikates- mustades toonides "top"-id läikivmustade mikroshortidega tundusid olevat suunatud kindlale ostjale - tänapäeva noorele.

Teine siiani rahvakunstist inspireeritud firma Vikero Tekstiil esines seekord valges-sinises-helesinises koloriidis. Selline soe lambavillast riietus on tänavuse kröbeda talvega päris omal kohal! Ja toimunud Tartu maratonikski asendamatu (mehedki olid riietatud palmikkoelistesse retuusidesse!). Vikero Tekstiil müügiedu on Rootsiski aastaid olnud piisavalt suur. Taolised muhu mändidega ja põdramustrilised kudumid lähevad endiselt "hästi peale". Eestit külastavad turistid võivad neid osta ka vabas õhus Viru tänavalt või linnamüüri äärest. Need pehmed lambavillased kampsunid-vestid on naabrite soomlaste poolt ristitud "Eurohirvi-paita".

SAIMA PRIKS

Messishow stiilselt väljapeetumate kollektsioonide hulgast jäid meelde Christine Collection'i keha jälgivad, moodsate detallidega (kitsad vööd, plüüshist kätised-kraed) naistekostüümid lakoonilises must-valges värvigammas. Meeldiv on olnud ka Evermen'i vabameelse ja sundimatu mehe garderoob.

Ka Bastioni 3-osaline arvukas kollektsioon oli asjalik, funktsionaalne ja väljapeetud - must-valge ruudu, erksate värviaktsentidega.

Ka rohekas-beezhid kostüümid olid ajakohased. Elevust tekitas tiigrimustrilises kostüümis kõndiv daam koerakesega, koeravest oli disainitud kooskõlas perenaise riietusega! (Kahjuks sama lavastuslikku "nippi" olevat kasutanud ka soomlased oma messishow'l.)

Lembitu valge kollektsioon valgete õhupallide saatel koosnes erineva seelikupikkusega kostüümidest-mantlitest, mis rõhutasid taljet. 40-50-ndate aastate moest inspireeritud kehassetööddeldud rätsepakostüüm on endiselt moelemmik.

Värvierksust oli Avante (Klementi) poolt pakutud lihtsalõikelistes violetsetes-lillades kostüümidespükskostüümides, vaheldukero kollektsioon valgete õhupallide saatel koosnes erineva seelikupikkusega kostüümidest-mantlitest, mis rõhutasid taljet. 40-50-ndate aastate moest inspireeritud kehassetööddeldud rätsepakostüüm on endiseks hallikirjule ussimustrile. Jõuliselt julget, noortepärast, rohkete metall- lukkudega kollektsiooni näitas Klementi kaubamärgiga Height 33. Seekordne Pärnu Marati kollektsioon oli värvilt kuidagi "kokku klopsitud", väidetavalt koosnes Rootsi jaoks õmmeldud alltöövõtu-mudeleist - lihtsatest rõngaslukkudega trikotaazhdzhempritest-seelikutest-retuusidest. Disainer Zoja Järg, kes esines seekord oma nime all, pakkus kollektsiooni kleitidest-jakidest-kombinesoonidest, millele andsid pidulikkuse värvilised sulgkraed-mansetid-ölakud.

Trendshow oli asjalik-kaubanduslik, tootmisvõimalustega arvestav.

SAIMA PRIKS
Eesti moedisainer-ajakirjanik
Eesti Disainerite Liit vastutav sekretär 1989–94

LEMBITU valge kollektsioon valgete õhupallide saatel koosnes erineva seelikupikkusega kostüümidest-mantlitest, mis rõhutasid taljet.

BALTIC FASHION FAIR
02.-04. 02. 1996
BALTIC FOOTWEAR FAIR

Jaanuarikuu kultuuriajakirjad

• Uudiskirjandus

"LOOMINGUS" on väga hea tõlge T. S Eliioti raskestitsetsi ja vaimukast poeemist "J. Alfred Prufrocki armulaul".

Karl Muru jälgib luulehobuse Pegasuse lende eesti luules: August Alle, Hendrik Adamson, Jaan Kross, Arnold Vihalemm, Juhan Viiding. Küsimus on, kas mitte Betti Alveri "Sõnarine" (mis valitud K. Muru poolt 4-köitelise luuleantoloogia tiitliks) pole "Pegasus eesti moodi".

Toomas Liiv vaatleb Kalju Lepiku "Lili Marleni" päritolu ja analüüsib tolle poeemi vormi ning sisu. Luuletuse algbaasiks on a. 1915 Hans Leipi sõnadega ja Norbert Schulze muusikaga shlaagerist, mis Teise maailmasõja ajal saksa sõjaväes populaarseks sai. Luuletuse taust Lepiku juures on väga mitmepinnaline (viitab peale muu ka eelpiibilisele juudi m'itoloogiast pärinevale Liilithile, kes oli Aadama esimene naine enne Eevat).

Hain Rebas hoiatab "Vene püssirohutünni" eest.

Arnold Susilt on peatükk mälestuste käsikirjast 1917. a-st "Eesti mees sõjas ja revolutsioonis", mille puhul polgus, kus Arnold Susi oli roodu (kompanii) ülem, distsipliin kiiresti lagunes.

Ajakirja lõpus humoorikas peatükk filosoofi Bertrand Russelli seiklustest a. 1920 Eestis ja Venemaal (eriti on tegemist naistega). Russell oli alguses vaimustatud kommunismist, aga kainestus pärast Venemaa külastamist: "Bolshevism on suletud türanlik bürokraatia, palju peenema ja kohutavama nuhkide süsteemiga kui tsaariajal." Ometi langes B. R. 1970-ndail aastail oma Vietnamitribunali organiseerimise puhul nõukogude propaganda võrku.

"KEELES JA KIRJANDUSES"

vaatleb Joel Sang eesti keele ohtusid - eriti vene ja soome mõjusid.

Üksikasjaliku ülevaate eesti pagulaskirjandusest Saksamaal annab Oskar Kruus. On kirjeldatud pagulaslaagreid, kultuurilist tegevust (teater, ajakirjandus) ja iseloomustatud sealsete pagulaskirjanike loomingut.

Piret Noorhani kirjeldab Nigol Andreseni ja Otto A. Webermanni kirjavahetust 60-ndail aastail.

Hilve Rebane tutvustab Kai Laitise teost "Aino Kallaksen mestarivuodet"(Aino Kallase meistriaastad).

Eesti kirjanduse õppetooli juures Tartu ülikoolis kaitstud diplomitöödest on suhteliselt paljud kirjutatud pagulaskirjanduse temaatikal: Külli Kolde "Aleksis Ranniti poeetika", Sanne Haab "Koomika Arnold Vihalemma luules", Kristina Rüütlemaa "Ilona Laamani luule", Karin Sonntak "Valev Uibopuu novellistina", Triinu Pärt "Ristikivilikust inimkontseptsioonist", Mairit Kratovitsh "Pagulane Pedro Krusteni lühiproosas", Anu Randoja "Ilmar Külveti näitemängud" - 7 tööd 18-st.

Uudishimulikele eestlastele meeldib proovida uusi asju

Eestlased armastavad uusi äsja turule tulnud ning reklaamitud tooteid proovida, selgub uusimatest uuringutest.

Küsitlused näitavad, et väiksema ostujõuga inimesed on altimad uusi tooteid proovima. Olenemata isegi nende hinnast!

Hambapasta ostmisel eelistab kindlaid marke 78 protsenti väiksema ostujõuga elanikest ja 77 protsenti keskmise sissetulekuga peredest. Kohvi puhul on samad näitajad vastavalt 67 ja 78 protsenti.

Nii kohvi- kui hambapastaturul Eestis ei piisa ainult reklaamist, olulist osa mängib siiski hinnakujundus, selgub uuringust. Pesupulbrit ostab kindlate eelistuste järgi 93 protsenti madalama ja 85 protsenti keskmise ostujõuga peredest.

Suhteliselt vähe eelistavad Eesti tarbijad kindlaid marke karastusjooke, shokolaadi ning mahla ostes. Kõige rohkem tarbivad eestlased kindlat marki sigarette. Juhuslikke marke ostis vaid 7 protsenti tarbijatest.

Eesti turul valitsevas üldises järelproovimise õhkkonnas on suhteliselt kallis püsitarbijaskonda kasvatada.

Kui näiteks reklaamimata shampooni ostis mullu järjekindlalt vaid üks protsent, siis reklaamitud shampooni 6 protsenti potentsiaalsetest tarbijatest. Reklaamitud kartulikrõpse ostis 10 protsenti, reklaamimata tooteid vaid 4 protsenti tarbijatest.

Baltic Media Facts'i andmetel olid mullu kõige rohkem reklaamitud tooted Stimoroli närimiskummi ning Valio piimasaadused. Kõige rohkem reklaamitigi toidukaupu.

Milline on Tallinn aastal 2010?

Tallinna linnavalitsuse korraldusel koostavad kuus töörühma ja hulk uurimisfirmasid Tallinna uut üldplaani, mis peaks valmides andma ettekujutuse Tallinnast aastal 2010.

Valminud on töörühmade üldine seisukoht, mille põhjal koostatakse volikogule märtsis esitatav dokument. Tallinna tugevate külgedena nähakse:

Soodsat geograafilist asendit, jäävabu sadamaid, olemasoievaid kommunikatsioone ja infrastruktuuri ning häid eeldusi rahvusvahelisele turismile.

Tallinna nõrkusteks on kuritegevus ja suur sotsiaalne korrapäratus, tehnilise infrastruktuuri halb seisund, linna valduses oleva vara halb tehniline ja esteetiline seisund, omandi määratlematus ning sellest tulenev peremehetus ja anarhia linna arengus.

Tallinna võimalused on: transiidi areng, turismi areng, väiksemahuline kõrgtehnoloogiline tööstus ning rakendusteaduste prioriteetsus, investeeringute soodustamine, kasutades turumajanduse eeliseid ja vähendades bürokraatiat ning tallinlaste vaimse potentsiaali kasutamine.

Tallinna ohustavad: kuritegevuse kasv, linna depressiivsete piirkondade laienemine, linna (arhitektuurse) omapära kadumine ja majanduslik areng keskkonna arvel.

Öeldakse, et Tallinna visioon peakski olema sõnastatud lakooniliselt, toetudes 5-7 märksõnale, nagu Hansa, meri, turism vms. Kui Tallinna visioonile on saadud volikogu poiitiline kooskõlastus, on võimalik alustada visiooni rakendusliku osa läbiviimist. (EPL).

Hando Runnel
KODU

On maantee ja maanteel käänak
ja käänaku kõrval küla
see ongi minu kodu
ja tähed ta kohal ülal
see ongi minu kodu
ja tume mets seal taamal
see ongi minu kodu
muid märke ei oska ma anda
muid märke ei olegi temal
siin on mu saatus ja sugu
mu aja ja elu lugu

(1972)

Tere tulemast Oinasse!

Sellisest kummalisest kutsest saavad aru Stockholmi Eesti Kooli õpilased, kuid on vist aeg ka teistele rääkida, mis "oinatempudega" siin tegemist on!

Tänapäeval on enamikel koolidel teadupärast kueaastaste eelklassid ja vabaajakodud. Stockholmi Eesti Koolil on ruumipuuduse tõttu varem sellega veidi muret olnud. Vabaajategevust pakuti kooli oma ruumides, hiljem Mäster-Olofs gården'is, kus ka kueaastased said käia - lahendus, mis eriti rahuldustpakkuv polnud. Selle aasta 8. jaanuarist on aga avatud päris oma vabaajakodu "Oinas"!

Miks ikkagi "Oinas"? Aga muidugi sellepärast, et vabaajakodu asub Eesti Kooli lähedal vanalinnas Oina tänaval (Baggensgatan 9).

Iga uus ettevõtmine vajab algatajaid ja eestvedajaid. Oinale panid aluse kolm optimistlikku ja toimekat daami - Ene Parts (juhataja), Rita Ahonen ja Monica Boström. Nende kolme hoole all ongi nii kueaastased hommikupoolikuti kui ka vabaajakodu lapsed. Lisaks on praegu töö Kaili Raamat, kes on tegelikult ühe poisi isiklik assistent, kuid kes vabatahtlikult ja meelsasti ka muudes töödes kaasa aitab.

Lapsevanematele võib kinnitada, et nende järeltulijad on igati kompetentse hoole all. Ene Parts on lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi kehakultuuri erialal ja tal endal on neli last. Rita Ahonen on Tartu Ülikooli haridusega eesti keele ja kirjanduse õpetaja, töötanud varem mitu aastat Eesti Kooli kueaastastega ja ka vabaaja pedagoogina, tal on üks laps. Monica Boström on hariduselt laste meditsiiniõde ja vabaajapedagoog, kellel kolm täiskasvanud last ning ka lapselapsi juba kasvamas.

Rita ja Ene olidki need, kes hakkasid mõtlema, et Eesti Koolil peaks ikka olema päris oma korralik vabaajakodu. Kui küsitleti lapsevanemaid, siis olid kõik selle mõttega väga päri.

Harilikult käivad lapsed ju oma kodu lähedal asuvas koolis ja neil on lihtsam kodunt kooli tulla-minna, klassikaaslastega ühist teed või tegevust leida. Eesti Kooli tulevad aga lapsed linna eri paigust, päris kaugeltki. Sellepärast on just eriti oluline, et lastel oleks ka pärast koolitundide lõppu võimalus koos olla, sõpradega kasulikult, mõnusalt ja turvaliselt aega veeta.

Kust aga sobivaid ruume leida? Stockholmi vanalinnas ringi vaadates avastati ühel päeval Baggensgatan'il silt "välja üürida". Ruumid sobisid ning kaubale saadi. Kooli Hoolekogu andis stardikapitali. Ene, Rita ja Monica ise pesid ja küürisid toad puhtaks, õmblesid kardinad. Annetustena saadi esmast vajalikku kraami - mööblit, pianiino, mänguasju, söögiinousid jmt. Siinkohal palusidki nad lehe kaudu kõigile lahketele annetajatele suur aitähh öelda!

Kuid olgu lisatud, et abi oleks muidugi edaspidigi vaja. Palju kulub joonistuspaberit ja maalimisvärve, pole ka veel tolmuimejat. Koos lastega unistatakse, et ehk kunagi saadakse Oinale TV ja video, oma arvuti...

Kuid lastele huvitavat tegevust on praegugi pakkuda. Baggensgatan'il on kahe korruse peale kokku viis tuba ja söögituba. Nagu kasvatajad-õpetajad kinnitasid, mahuvad kõik kenasti ära, isegi kui üle neljakümne lapse kohale tuleb.

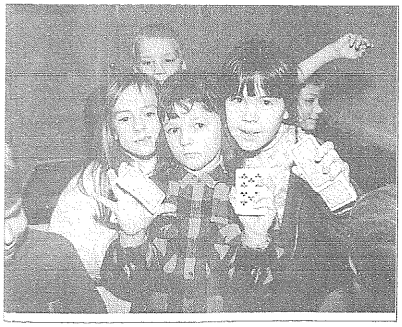
Suuremas, saalitaolises, kus on klaver ja suuri patju põrandal, saab kõigile korraga tegevust pakkuda, muidu aga tegutsetakse väiksemate rühmadena. On laudadega joonistamis- ja maalimistuba, biljardilaud, vaiksem ja väiksem tuba nukkude ja nukumajaga. On ruumi nii müramiseks kui omaette olemiseks,

VASAKULT: Elina Lund, Kristel Thalström, Cecilia Johansson, Veronika Ivantsova ja Filippa Högberg. (Fotod: Katrin Käärik).

HETK "OINA" paigalpüsimatust ja eluröömsast lasteperest.

MUU tegevuse seas paistab "Oinas" ka kaardimäng populaarne olevat.

VABAAJAKODU pererahvas (vasakult): Monica Boström, Rita Ahonen, Kaili Raamat ja Ene Parts (juhataja).

lugemiseks või pusseli kokkupusimiseks. Eriti populaarne paik tundus olevat keerdtrepi tagune-alune nurk, mis muust maailmast barrikaadiga eraldatud!

Vabaajakodu on lahti kella 7.30st kuni 18.00ni. Kueaastaste rühm töötab kella 9 - 13-ni. Lapsed saavad ka oodet.

Käiakse basseinis ujumas, osa võib võtta kunsti-, muusika- ja spordiringidest (lapsed, kes vabaajakodus kirjas, ei pea huviringide eest eraldi maksma).

Ene Partsi jutu järgi on neil üks unistus, mille täitumist nad juba tuleval suvel loodavad. Nimelt, et paar Eesti Kooli last saaksid Eestisse sõita ja seal mõnest suvelaagrist osa võtta. Läbirääkimisi peetakse Eesti haridusministeeriumiga, kes oli lubanud sobivaid suvelaagreid otsida ja valikuks välja pakkuda. Kui idee on konkreetsemaks läinud, siis teatatakse sellest lähemalt.

Kui keegi lehelugejatest ise tahab mingis küsimuses Oinaga kontakti võtta, siis on huvilised või abipakkujad Baggensgatan 9 alati teretulnud. Helistada saab telefonil 08/20 16 36.

* * *

Ka kooli direktor Jaan Seim alustas juttu huviringidest, mis Stockholmi Eesti Kooli juures juba kolmandat aastat tegutsevad (koostöös Eesti Noortetööga). Seimi sõnul on selleks, et lapsi kooliga siduda, vaja muud ühendavat kui koolitunnid.

Ühenduslüliks ongi vabaajakodu ja huviringid vajalikud, et õpilased ei pruugiks tundide lõppedes kohe kodu poole või linna peale tormata, vaid saaksid sõpradega koos kooli juures huvitavat lisategevust leida.

Et huviringid lapsi köidaksid, peavad juhendajad olema igati tasemel ja lastele meeldima. Nii nagu oma kooli õpetajatega, on Jaan Seim ka ringijuhtidega väga rahul.

Olgu siinkohal siis huviringid ja nende juhid kirja pandud: pallimäng, sport - Johan Rebas, male - Uno Vipper, kunst - Anne Metsis, muusika - Jakob Lind.

Uudis on näitering (juht Heli Mets), mille vastu kohe algusest saati suurt huvi on tuntud.

Teine uudis, et sügisest alates on koolis uus õppeaine - õpilase valik. Nagu kooli direktor ütleb, on lapsed ja nende vanemad esimese valiku juba Eesti Kooli valimisega teinud - selleks on eesti keel. Ülejäänud osa pakub aga erinevaid võimalusi, aluseks õpilase huvid ja vajadused. Lähtutakse erinevatest teemadest, mida käsitletakse perioodide kaupa õppeaasta jooksul. Käesoleva õppeaasta teemad on Läänemeri, Jõulupidu, Uurimine ja Süvenemine ning Stockholm.

Vabaajakodus olin märganud, et nii lapsed kui kasvatajad suhtlesid vaheldumisi kord rootsi, kord eesti keeles, üleminek võis sujuvalt ja märkamatult kasvõi poolelt lauselt toimuda. Küsimusele, kas keelekasutus koolis probleemiks on, vastas Jaan Seim, et enam ei ole.

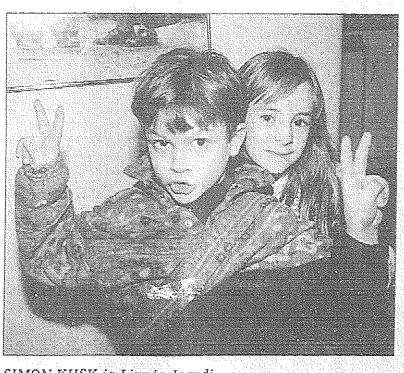
"Varem moraalitseti keele osas, kuid eesti keel ei tohi olla pealesunnitud, liturgialik. Pigem katsume me lapsi mõjutada selles suunas, et nad mõistaksid, et eesti keelt on lihtsalt tore ja kasulik osata! Praegu koolis käivast 148-st õpilasest on umbes pooled Eestis sündinud - asjaolu, mis on ka kindlasti meie eesti keele taset parandanud. Me oleme kakskeelne kool, kus mõlemad keeled on samaväärsed. Eesti keel on rohkem südameasi, ta ei ole kohustus," arvab Jaan Seim.

Jutuajamise kokkuvõtteks ütleb kooli direktor, et tema meelest on Stockholmi Eesti Koolis valitsev õhkkond hea. Suuri koole kimbutavat laste omavahelist kiusamist ei tea ta neil olevat. Õpetajate (kelle kõigiga direktor ise rahul on ning kelle suhtes ilmselt ka lastevanematel usaldus olemas) omavaheline koostöö on tõhus, võimaluse korral katsutakse ka õppeaineid integreerida.

Ainus, mis koolielu raskemaks teeb, on tulevik, mida kuidagi prognoosida ei oska. Ei tea, kui palju edaspidi kooli uusi õpilasi tuleb, ei tea mjandusolukorda ega seda, mis kooli puudutavaid uusi seadusi vastu võetakse. Sellest kõigest hoolimata on Jaan Seim optimistlik ning usub nii kooli kui eesti keele kestvusse.

Jõudu kooliperele!

KATRIN KÄÄRIK

SIMON KIISK ja Linnéa Joandi.

Eesti Kooli Teated nr 1 ja 2

Stockholmi Eesti Kool annab sellest aastast alates välja väikest teatmebroshüüri "Eesti Kooli Teated". Ilmunud on jaanuari- ja veebruarikuu numbrid.

Jaanuarikuu number algab koolidirektor Jaan Seimi pöördumisega, kus ta muu hulgas ütleb: Eesti Kooli Teated hakkab ilmuma vajaduse korral umbes kord kuus. Siia tahame koguda informatsiooni, mis on seotud Eesti Kooliga ja mida on vaja edastada kodudele, õpilastele ja õpetajatele."

Seejärel saab informatsiooni "õpilase valiku", huviringide ja vabaajakodu "Oinas" kohta.

Veebruari teadetes on otsene pöördumine lapsevanemate poole, sisuks kooli turvalisus.

Samuti selgitatakse praegu kehtivat ja uut, tuleval õppeaastal sisseviidavat hinnetesüsteemi.

Lisaks leidub broshüüris muudki huvitavat ja tarvilikku informatsiooni.

• Kohalik elu

BORÅS

Pensionärid

Borås Eesti Pensionäride Ühingu korraline aastapeakoosolek toimub neljap., 7. märtsil kl. 14 lipkonna ruumides, Fristadsv. 104. Päevakord põhikirja alusel. Pärast koosolekut kohvilaud. Tere tulemast!

Pidu

Borås Eesti Skaudisõprade Seltsi traditsiooniline pidu kujuneb tänavu varajaseks kevadpeoks. Pidu toimub 9. märtsil kl. 16 Allégårdenis (Åsbogatani algusses). "Kodukõla" Göteborgist pakub laulu ja nalja. Pääsmed koos õhtusöögi ja kohviga 70:-. Loterii. Registr.: 033/13 10 66 (Paet), 033/13 66 82 (Tobon) või 033/29 41 30 (Lippu). Tere tulemast!

Peakoosolek

Borås Eesti Skaudisõprade Seltsi peakoosolek toimub pühap., 24. märtsil kl. 14 Pärnu lipkonna ruumides, Fristadsvägen 104. Peakoosolek toimub põhikirja järgi. Kohvilaud. Kõik on teretulnud!

GÖTEBORG

Kohvik "Priima"

Menukaks saanud kohvik kord kuus Göteborgis on nüüd täies hoos. Seal saab kokku keskealine eestlaskond - ka koos oma rootsi sõpradega - E. Maja seltskondlikes ruumides, Drottningg. 27, uksekood #2772. Juuakse kohvi või veini ja süüakse võileibu ning koduküpsetatud kooke. Kokkutulekud on neljapäevadel 7. märtsil ja 11. aprillil alates kl. 16.30.

Peakoosolek

Tallinna Lipkonna Sõprade Seltsi peakoosolek toimub laup., 2. märtsil kl. 14 dr. Allards gata 2. Koosolek toimub põhikirja alusel.

Kõrts Kord Kuus

Kõrts on Eesti Majas, Drottningg. 27, avamine kl. 20. 29/3 Saku-kõrts. 26/4 Iiri õhtu. Teretulnud on kõik eestlased. Iga eestlane võib kaasa võtta maksimaalselt kaks sõpra, kes on vähemalt 18-aastased. Ukse juures kontrollitakse vanust. NB! Vanusepiir õllesotuks on alati 18 aastat. Info: Üllar Ollin 031/25 88 23, GSM 0708 80 15 45.

Veebruarinäitus

Jüri Salu (sünd. 1955) Veebruarinäitus (maal ja graafika) toimub E. Majas, Drottningg. 27 10.-25. veebr. Näitus avatud laupäeviti ja pühapäeviti kl. 12-16. Tere tulemast!

Kogujad

Göteborgi Kogujate Koondise kevadtalve kokkutulekud on esmaspäevadel 25. märtsil ja 29. aprillil kl. 18.30 Eesti Majas, Eesti Seltsi ruumides, Drottninggatan 27. Kõik huvikaaslased on teretulnud!

GES-i Naisring

Göteborgi Eesti Seltsi Naisringi peakoosolek toimub pühap., 3. märtsil kl. 12 E. Majas, Drottningg. 27. Palutakse kõiki Naisringi liikmeid koosolekust osa võtta!

GEPÜ koosolek

Göteborgi Eesti Pensionäride Ühingu (GEPÜ) erakorraline peakoosolek toimub esmasp., 11. märtsil kl 11 Eesti Majas. Päevakorras GEPÜ Sihtasutuse likvideerimine. Juhatus loodab rohket osavõttu.

Kontsert-pidu

Göteborgi Eesti Segakoori korraldusel toimub Kontsert-pidu laup., 16. märtsil kl. 18.30 Gamlestadens Medborgarhusis. Kontserdile järgneb vahetult lõbus koosviibimine. Einelaud. loterii, baar. Tants. Mängivad Siim ja Peeter. Kes soovib lauda reserveerida, võib võtta ühendust kooriliikmetega. Pääsmed müügil ka E. Komitees. Garanteeritud tore olemine. Hind 80:-.

ELA koosolek

Eesti Laste Abistamisühing (ELA) Göteborgis kutsub oma liikmeid peakoosolekule pühap., 24. märtsil kl. 14 E. Majas, Drottningg. 27. Päevakorras aruanded, valimised ja tegevuskava eelseisvaks aastaks. Kaks aastat tagasi uuendati Sämstadi suvekodu peamaja katus, eelolevал suvel tuleb parandada mängumaja katust. Selleks palub ELA juhatus liikmemakse ja rahalisi annetusi ELA postiarvele nr. 72 36 55-7. Tere tulemast!

VEMS-i koosolek

Pühap., 24. märtsil kl. 15 toimub Väliseesti Muinsuskaitse Seltsi (VEMS) peakoosolek E. Majas. Sissejuhatava ettekande Eesti välispoliitika kohta peab suursäädik Alar Olljum, Eesti välisministeeriumi end. kantsler.

Kõik liikmed ja teised huvilised on teretulnud, ütleb VEMS-i juhatus.

KOPENHAAGEN

EV aastapäev

Kopenhaageni Eesti Selts "Eesti Kodu" korraldab Eesti Vabariigi 78. aastapäeva tähistamise pühap., 3. märtsil kl. 13 Sct. Knud seltskonnaruumides, Roskildevej 272 A Rødovre, buss 28 kesklinnast. Kavas palvus abipraost Heiner Erendilt, avasõna "Eesti Kodu" esimehelt Karin Andersenilt, aktusekõne EV suursaadik Arvo-Jürgen Alasilt, luuletusi. Sõnavõtt EV noortelt poliitikutelt Jarmo Tuisult E. Reformierakonnast ja Ott Lumelt. Koosviibimine lauas. Külmlaud à 45:-. Sõnavõtud. Liikmemaks 100:-, abikaasadele 50:- on kohapeal tasutav. Osavõtust teatada hilj. neljap., 29. veebr. kl. 19 tel. 33 14 02 66 (Karin Andersen) või 39 63 93 92 (Kristin Smedegaard).

LUND

Ettekanne

Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakonna ettekandekoosolek toimub esmasp., 4. märtsil kl. 18 E. Majas, Bytareg. 28. Dotsent Birute Klaas Tartu ülikoolist, kes praegu on külalisuurijana Lundi ülikooli soome-ugri instituudis, esineb ettekandega teemal "Eesti keele kui võõrkeele õppimisest ja õpetamisest Tartu ülikoolis". Kõik on teretulnud.

LÕUNA-ROOTSI

Kevadpidu

Lõuna-Rootsi E. Majas Lundis ESTO-96-teemaline kevadpidu laup., 23. märtsil kl. 17. Madis Laas tutvustab ESTO kava ja vastab küsimustele.

Loeng

Lõuna-Rootsi E. Majas Lundis jutustab Georg Kalmet pühap., 21. apr. kl. 15 oma nõuandvast tegevusest Rootsis ja Eestis seoses ebaseaduslikult võõrandatud kinnisvarade taastamisega ning vastab koosviibijate küsimustele.

Väljasõit

Lõuna-Rootsi E. Maja Ühingu üritusena väljasõit Skåne idarannikul pühap., 2. juunil. Külastatakse vaatamisväärsusi ja nauditakse looduse ilu. Peatus tehakse perek. Aring-Tammerti suvilas.

STOCKHOLM

Pärnu kunst

Reedel, 1. märtsil kl. 17 avatakse E. Majas Pärnu kunstnike näitus.

Sõjaveteranid!

Eesti Sõjaveteranide Sõprusühingu korraline aasta-peakoosolek toimub pühap., 3. märtsil kl. 14 Eesti Majas ühingu viimases bülletäänis äratoodud päevakorraga. Koosolekule järgneb omavaheline koosviibimine lõunalauas koos perekonnaliikmetega. Koosviibimisest osa võtta soovijail palutakse sellest teatada 08/742 71 82 (Sillaste) hiljemalt 29. veebr. Juhatus loodab liikmete rohkearvulist osavõttu.

Fotoklubi

Stockholmi Eesti Fotoklubi järgmine koosolek on E. Majas kolmap., 6. märtsil kl. 18. Pilvi Kulasalu kõneleb ja esitab pilte oma reisimälestustest Indias. Kõik fotohuvilised on teretulnud.

Ehitusseadus

Eesti sai eelmise aasta keskpaiku uue planeerimis- ja ehitusseaduse, mille põhimõttest ja sisuniraskustest räägib arhitekt Jüri Lass Tallinnast, võrreldes seda ka Rootsi ja Soome seadustega. Lass on keskkonnaministeeriumi planeerimisosakonna juhataja ning seaduse peaautor. Ettekanne on üks Eesti Arhitektide Seltsi Rootsis tänavustest üritustest ja toimub Eesti Majas, Walling. 34, esmasp., 4. märtsil kl. 19. Kõik huvilised on teretulnud. Seaduse tekstil (13 A4 lehekülge) on võimalik tellida, makstes 30:- postgirole nr. 85 95 70-4, märkides talongile "Ehitusseadus".

Pensionärid

Eesti Pensionäride Ühing Stockholmis (EPÜS) peakoosolek peetakse teisip., 5. märtsil kl. 14.15 E. Majas, Walling. 34. Päevakord põhikirja kohaselt: aruanded, valimised, 1997. a. liikmemaksu määramine. Peakoosolekust, koos lõunaga, osa võtta soovijaid palutakse teatada tel. 85 30 71 (Marand) või 18 72 51 (Maaniidi). Viimne registreerimise tähtpäev 3. märts. Juhatus loodab rohkearvulist osavõttu.

Eesti Naisring

Eesti Naisringi kokkutulek on neljap., 7. märtsil kl. 15.30 Eesti Majas.

Kooli kokkutulek

Tallinna II Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste kokkutulek toimub pühap., 10. märtsil kl. 13 Eesti Majas. Osavõtust teatada 08/773 19 06 (Tammar).

Aastakoosolek

Sihtasutus Eesti Ühisabi esinduskogu korraline aasta peakoosolek toimub kolmap., 13. märtsil kl. 18 E. Majas, Walling. 34, lugemistoa kõrval asuvas ruumis, päevakorraga: Avamine ja rakendus, hääleõiguslikkuse kontroll ja koosoleku seaduspärasuse kindlaksmääramine, protokolli kinnitajate valimine, 1995. a. tegevus- ja rahaline aruanne, keskjuhatuse vastutusest vabastamine, 1996. a. tegevuskava, eelarve ja liikmemaksu kindlaksmääramine, valimised põhikirja kohaselt, algatatud küsimused. Põhikirja §8 alusel kehtib käesolev teadaanne kutsena. Erilisi kirjalikke kutseid ei saadeta.

Nautici

Eesti Jahtklubi Nautici peakoosolek peetakse reedel, 15. märtsil kl. 19 Eesti Majas, Walling. 34. Pärast seda, kl. 20 on ühine eine samades ruumides. Osavõtumaks 130:-. Registreerida hilj. 11 märtsiks tel 08/530 373 51 (Jaan Teär) või 94 77 80 (Anu Jürisoo). Koosviibimisel näidatakse Peet Kokla koostatud videot Nautici paatide kohtumistest ja ka viimasest kohtumisest Onnode Trylskäril. Juhatus ütleb kõikidele liikmetele ja külalistele tere tulemast!

ÖREBRO

EV aastapäev

Örebro E. Selts koostöös Örebro E. kogudusega korraldab EV aastapäeva tähistamiseks koosviibimise laup., 2. märtsil kl. 14 Olaus Petri kog. majas. Praost Ingo Tiit Jaagu vaimulik osa ja ettekanne vaidlustest Eesti Ap. Õigeusu Kiriku ümber. Küsimuse all on ms., kas kirik jääb Moskva või Konstantinoopeli alluvusse - lõplik vastus võib olla Eestile tähtis ka poliitiliselt. Seltskondlik koosviibimine kohvilauas. Tere tulemast!

Palgamõrv Eestis 1400 dollari eest...

Ühe Tallinna allmaategelase Boriss Malinovski turvafirma pakkus ühele külllaltki suure välisfirma Eesti esindajale "turvateenuseid". Kuna välisfirma keeldus oma kasumist nõutud 10% "turvateenuse tasu" maksmast, otsustati selle Eesti esindaja tappa.

Mõrv telliti 19-aastaselt Vadim Jefremenkolt, kes võttis appi sõbra Igori. Vadim on ka varem sooritanud tellitud mõrvu. Vadim võttis mõrva eest ettemaksuna 700 dollarit. Teine 700 pidi teda ootama siis, kui ohver tapetud. 700 dollariga ostis noormees nagaani.

Vadim asus Lasnamäel ühe kõrgmaja ees ohvrit jälitama, kuid ta ei teadnud, et teda jälgis pidevalt ka kaitsepolitsei, mille üks ametnik kommenteeris:

- Kui võtta arvesse seda, mida mõned advokaadid kaitsepolitseilt kohtuistungitel on nõudnud, siis oleksime sel hetkel pidanud Vadimi vangistama ning talle seletama tema kavandatava teo ühiskonnavastasust. Tõenäoliselt oleks kohus hinnanud meie tõendeid ebapiisavaks ning Vadim oleks kaks kuud eeluurimisvanglas istunud. Meie otsustasime salajast jälgimist jätkata, et kindlaks teha võimalikult palju kaasosalisi, varasemaid kuritegusid jne.

Mitu päeva passisid mõrvarid autos vastavat Lasnamäe paraadust, neid aga omakorda jälgisid politseiametnikud. Ent ohver ei ilmunud - põhjuseks oli see, et ta viibis sel ajal haiglas operatsioonil.

Kaitsepolitsei otsustas 27. jaanuaril Vadimi arreteerida. Teati, et tal on relv, mistõttu otsustati kinnivõtmine teostada kohas, kus võimalik tulevahetus ei ohustaks möödakäijaid.

Kaitsepolitsei ametnik ootas Vadimit Astangu tänava ühe maja koridoris, seljas soomusvest. Kuid läks teisiti - ohtu aimav Vadim haaras kiirelt nagaani ja tulistas politseinikku, keda kuul tabas kaela. Politseinik omakorda tulistas Vadimi ja surmav kuul tabas palgamõrvarit otse südamesse.

Ameeriklaste lemmiknimed

USA sotsioloogid uurisid välja, mis nimedega tüdrukuid. poisse, koeri ja kasse viimasel ajal õnnistatakse.

Levinuim tütarlapse nimi on Emily, sellele järgnevad Ashley, Samantha, Sarah, Jessica, Taylor, Megan, Amanda, Hannah ja Elisabeth.

Poiste senise liidri Michaeli kukutas troonilt Jacob, populaarsed on ka Tyler, Austin, Michael, Matthew, Nicholas, Brandon, Zachary, Joshua ja Andrew.

Suurem osa vastsündinud koertest kannab nime Max, populaarsed on ka Lady, Jake, Molly ja Sam. Kasside puhul juhib edetabelit traditsiooniline Kitty, järgnevad Smokey, Tiger ja koerasõprade lemmik Max.

"Eesti Kirik"

Ilmus EELK häälekandja "Eesti Kirik" nr. 1/1996. Kaanepildil on Kolmainu Luteriusu Kirik San Franciskos. Ka muidu on ajakiri varustatud rohkete fotodega. Sisust võib nimetada mh. peapiiskop Udo Petersoo läkitust aastaks 1996, karjasekirja palvepäevaks ja teadaannet kogudustele. On ära toodud ka EELK Kiriku valitsuse nimekiri. Dr. Jaak Taulilt on "Uueks aastaks: Jehoova on tee!"; õp. emer. Uno Plankilt "Eesti Vabariigi aastapäeval 1996" ja "Palvepäevast"; õp. Albert Roosti "Jumaia arm Pauluse käsitluses"; abipraost Heiner Erendi "EELK Lõuna-Rootsi koguduse 50. aastapäevaks", kohalikke teateid, luuletusi jpm.

KIRIKLIKKE TEATEID -

EEL KIRIK

Stockholm: Jakobi kirikus jumalat. 10/3 kl. 14, praost Jaagu, lauluraamatud. Piiblitund 12/3 kl. 15 kog. ruumides Walling. 32, 2 tr.

Kopenhaagen: S:t Knuts selskapslokaler, Roskildevej 272 A, EV aastapäeva jumalat. 3/3 kl. 13, abipraost Erendi, koosviibimine.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

Stockholm: 3/3 kl. 11 liturgia, Suure Paastu II pühapäev. Suursööt ja Arbus.

VABAKIRIKUD

Stockholm: Eesti Nelipühi Kirik, Brårallag. 11, 3/3 kl. 10.30 palve, kl. 11 jumalat., MartaÕun, lauluettekandeid, Kristuse surma mälestamine. 5/3 kl. 11 palvekoosolek.

Borås: Allianskog., Fristadsv. 104, jumalat. igal pühap. kl. 11.

Borås: Raadio Kodukirik lainel FM 92,5 MHz igal laup. kl. 19.

Göteborg: Raadio Kodukirik lainel FM 94,9.

Göteborg: Eesti Evang. Kog., Garverigatan 2, jumalat. igal pühap. kl. 11.

Stockholmi üritused

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused:

Reedel, 1/3 kl. 17 Pärnu kunstnike näituse avamine E. Majas.

Teisip. 5/3 kl. 14.15 EPÜS-i kokkutulek E. Majas. Peakoosolek.

Kolmap. 6/3 kl. 18 Fotoklubi kokkutulek E. Majas. Pilvi Kulasalu reisimälestused Indiast.

Reede 15/3 kirjandusõhtu jääb ära.

Reedel, 22./3 kl. 17 Naima Neidre graafika näituse avamine Eesti Majas. Näitus jääb avatuks 12. aprillini.

Kolmap. 27/3 kl. 17 Eesti Komitee Naissektsiooni kultuuriõhtu E. Majas. Diana Krull teemal "Hildegard von Bingen - 12. sajandi helilooja Saksamaal".

Metsakodu üritused

9/3 Talihari. Kalapüügivõistlus. Juhatuse koosolek.

19.-20./4 Külalisüritus: Falköpings Församling, leerilaager.

21.-25./4 Külalised. Eesti Põllumajandusministeerium, põllutöökoolide õpetajad.

27.-28./4 Kevadtalgud, Pirukatalgud.

31.4-1/5 II Kevadtalgud.

3.-5./5 Külalisüritus: Pingstföramlingen, Habo.

9.-10./5 Külalised: Viljandi segakoor "Koit".

11.-12./5 III Kevadtalgud.

11/5 Metsakodu juhatuse koosolek.

Lõuna-Rootsi üritused

Registreeritud üritused Lõuna-Rootsi Eesti Majas, Bytareg. 28, Lund:

Neljap., 29/2 kl. 14-17 kohvik.

Neljap., 7/3 kl. 14-17 kohvik.

Neljap., kl. 14-17 kohvik.

Teisip., 19/3 kl. 14 Pensionäride Ühing.

Täpsustus

Eelmises EPL-is ilmunud lugu hiiu-saare peo kohta Göteborgis vajab täpsustust. Nimelt avaldas ajaleht "Hiiumaa" Kärdla haigla tänu siinsele Hiidlaste Seltsi Rootsi Osakonnale kogutud ja ülesaadetud 2000 Rootsi krooni eest, mis on mõeldud toetuseks 300 000 Eesti krooni maksva sonograafia aparaadi jaoks.

Peaarst Riho Paesüld märgib, et iga väiksemagi toetuse eest ollakse tänulik. Rootsist saab saata soovitud summa Kärdla Maapanka, arvele 345 805 märgusõna all "Sono".

Õiendus

Prantsuse helilooja Charles Gounod (1818-1893) ooper Goethe draama aineil on ikkagi "Faust". Nii seisab lk. 1375 prantsuse leksikonis 'Nouveau petit Larousse", Dictionnaire Encyclopédique pour tous" aastast 1968. Vaevalt, et mõni uustrükk midagi muud annab.

KARIN

Rootsi Eestlaste Liidu EV aastapäeva vastuvõtt

Laupäeval, 24. veebruaril. Eesti Vabariigi 78-ndal aastapäeval, toimus tavapärane Rootsi Eestlaste Liidu vastuvõtt kaasmaalastele käesoleva aasta auhindade jagamisga Stockholmi Eesti Majas rootsi, läti ja poola aukülaliste osalemisel.

Muusikalise osa eest hoolitsesid Tartu ülikooli Kultuurikeskuse kvartett "Via Sonora," kes esitasid vanaaegsetel instrumentidel 17-nda sajandi itaalia heliloid.

Sõnalist osa täitis Sven Hanson, kes lühidalt kirjeldas auhinnatute panust meie siinses kultuurielus. Stockholmi Eesti Lasteaed, mis viimasel ajal on saanud majanduslikesse raskustesse, sai Liidu suure 10 000-kroonise summa ja lisaks veel 10 000 krooni Ellen Meeriku ja tema kadunud abikaasa Alberti Fondist. Austati ka lasteaia asutajaid Erna Klemmerit ja Musa Ericssoni, kes said lilli.

Rootsi sõpradest olid kohal Elisabeth Fleetwood, Nils Hellström – mõlemad tuntud moderaadid, edasi Riigipäeva asejuhataja Anders Björck tütrega, kolonel-leitnant Ulf Hjort-Andersén abikaasa Astridiga, Anne Wompa, kes eesti moderaadina tegutseb rootsi poolel ja mitmeid teisi, keda suures rüsinas ei jõudnudki ära märkida.

Tsheki ja lilled sai esiteks helilooja-koorijuht-pianist ja arhitekt Toomas Tuulse, kes nii siin kui kodumaal on tuntud oma muusikalise panusega. Ta on ka välismaal savutanud edu, komponeerides mõne aasta eest Rio de Janeiros toimunud suure keskkonna konverentsi avamistseremoonia fanfaarid. Tema loob ka ESTO-96 pidustuste avatakti.

Teine auhinna saaja Aarne ja Aureelie Võtingu Fondist on "Eesti Päevalehe" peatoimetaja ja ka rootslaste hulgas tuntud poliitiline publitsist ja TV- Raadio sagedane kommentaator Ülo Ignats. Omal ajal, pärast ajakirjanduslike õpingute lõpetamist loobus ta õhtulehe "Expresseni" pakutud kõrgepalgalisest kohast asudes pagulasajakirjaniku okkalisele teele. Viimasel ajal on ta tarmukalt võitlust pidanud rootsi poliitikutega "Eesti Päevalehe" riigtoetuse jätkamise eest, mis lehe eksistentsile on elulise tähtsusega. Seda avaldas Ignats ka hiljuti Rootsi Televisiooni Kanal 1 soome päevauudiste õhtuses saates.

Kõik laureaadid said täisarvulise publiku tugeva aplausi.

Kontsertosas, mida kahjuks segas osalt korraldajate poolt lubatud laudkondade elav jutusumin, esinesid "Via Sonora" muusikud Helena Valpeteris viiulil, Raho Langsepp traversflöödil, tema abikaasa Lilian Langsepp klavesiinil ja Jaanus Roosileht viola da gambal. Siinjuures olid mõlemad daamid riietatud keskaegsesse rüüsse. Esitati Maurizio Cazzati ja Biagio Marini loomingut.

Järgmisel päeval pidid nad esinema saksa Gertrudi kirikus Vanalinnas. Paar päeva enne mängisid nad Skövdes Püha Helena kirikus ja Järna Antroposoofide Keskuse Vidar-kliiniku majas. Tegelikult koosneb ansambel kaheksast muusikust, kes kõik töötavad omal alal, kas Tartu sümfoonia orkestris või õppejõududena muusikakoolis.

KARIN SAARSEN

LASTEAEDNIKUD Ülle Langel, Silvi Somp (juhataja) ja Riina Mänd-Larsson, kes said Rootsi Eestlaste Liidu suure auhinna.

ÜLO IGNATS ja Toomas Tuulse said autasu Võtingu Fondist. Fotol ka lilleneiu Paula Pukk. (Fotod: Karin Saarsen)

Õiendus

Artiklisse Ada Otema in memoriam on sattunud kaks trükiviga. Pidi olema:

Ada Otema on sündinud 26. juuli 1910 Tallinnas.

Ada Otema illustreeris a. 1983 Silvia Priuhka rootsi keelde tõlgitud luulevalimiku "Våra sånger fick vi med oss".

†

Unustamatut armsat ema ja vanaema

Hermine Vallimaa´d

* 7/3 1912 Kurkses
† 25/2 1996 Stockholmis

Sügavas leinas

VELLO
LAPSELAPSED
perekondadega
SUGULASED ja
TUTTAVAD

Maga vaikselt, puhka rahus, südamed on Sinuga mälestuse päikesekullas jäädsa ikka meiega.

Matusetalitus toimub reedel, 15/3 kell 10.30 Heliga Korset´i kabelis Metsakalmistul.

†

Meie armsat

Hermine Vallimaa´d

mälestavad kurbuses

MAIMU ja INGVAR
EVI ja VELLO
OSVALD

†

Armsat venda

Ivar Grünthal´i

mälestavad leinas

TANNI
perekonnaga Kanadas
VERA
perekonnaga USA-s
TOMMI
perekonnaga Rootsis

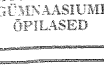

Meie armas

Valmar Tamm

Mälestavad

SIGTUNA EESTI
GÜMNAASIUMI
ÕPILASED

Lahkus meie armas sõber

Valmar

Sügavas leinas

Perekonnad
SERGO
TREPP
TUISKVERE

Leinateated

† Orillias Kanadas suri 26. jaan. Ilmar Lund, sünd. 14. dets. 1923 Hiiumaal.

† Scarboroughs Kanadas suri 23. jaan. Akulina Kruuk, sünd. 6. mail 1906 Muhus.

† Torontos suri 3. veebr. Karl Randlaid, sünd. 8. veebr. 1917 Läänemaal.

† Thirlmeres suri Karl Buck.

† Kanadas suri Elli Tonopa.

† Torontos suri 31. jaan. Margaret Raid, n-na Õpraus, sünd. 30. okt. 1908.

† Brockvilles Kanadas suri 29. jaan. Peter Regina, sünd. 28. märtsil 1921 Leedus.

† Sydneys suri 31. jaan. Ottiilie Siimpoeg, n-na Uukared, sünd. 12. märtsil 1921 Vihulas.

† Torontos suri 28. jaan. Vladimir Zimmermann, sünd. 26. juunil 1924 Tartus.

† Torontos suri 2. veebr. Aino Nelke-Neljandik, n-na Udu, sünd. 5. veebr. 1911 Viirumaal.

† Torontos suri 31. jaan. Hilde Milliste, sünd. 1. aug. 1919 Hiiumaal.

† Montrealis suri 25. dets. John Sepa, sünd. 1. okt. 1917 Tallinnas.

† Torontos suri 4. veebr. Magdalena Sillaste, n-na Kross, sünd. 26. juunil 1907 Narvas.

† Kanadas suri Ruby Noor.

† New Jerseys USA-s suri 27. jaan. Endel Ebrok, sünd. 1. jaan. 1927 Pärnu-Jaagupis.

†

Meie perest lahkusid

Mary Reining
Erich Hanko

Mälestab

EESTI PENSIONÄRIDE
ÜHING STOCKHOLMIS

†

Armsaid kooliõdesid

Mary Reining´ut
Frida Muruk´it

mälestavad

TALLINNA LINNA
TÜTARLASTE
KOMMERTS-
GÜMNAASIUMI
endised ÕPILASED

Tänu

Südamlik tänu kõigile, kes meie armsa ema ja õe

Ada Otema

matusetalitust lilledega kaunistasid, teda viimsele teele saatma tulid ja meid leinas kaastundeavaldustega lohutasid.

Perekond OTEMA

Eesti Ap.-õig. Kirik...

(Algus lk. 1)

– Me oleme veendunud, et Eesti Apostliku Õigeusu Kirik, mida on peetud autonoomia taastamise väärilisteks iseseisvas ja suveräänses Eestis, leiab väärilise koha Eesti ühiskonnas. Koha, mis tal oli enne 1940. aastat, ajal, kus Jumala tahtel valitses rahu ja progress. Me usume kindlalt, et Eesti Apostliku Õigeusu Kirik ületab praegused raskused, ravitseb minevikuhaavad ning koos oma naabri Soome Õigeusu Kirikuga osaleb täiel määral üldises õigeusklikus ja kristlikus töös.

Senini pole veel teada, kuidas reageerib uudisele vene õigeusklike juht peapiiskop Cornelius, kes korraldas "ristikäigu" läbi Tallinna detsembris ja on ähvardanud uute "ristikäikudega" märtsis. Seevastu on Venemaa ortodoksi kirik katkestanud oma kontaktid soome ortodoksi kirikuga.

Kristian Gerner Baltikumist

Reedel, 8. märtsil kell 18.00 kõneleb professor Kristian Gerner Stockholmi Eesti Majas (Sõprusühingu ruumides, Wallingatan 32, sissepääs otse tänavalt) Balti riikide erinevatest arenguteedest. Gerner võrdleb Eestit Põhjala riikidega, Lätit Venemaaga ja Leedut N. Liiduga.

Arnold Sirkel - in memoriam

Göteborgis suri 9. veebruaril seltskonnategelane, lavastaja ja karikaturist Arnold Sirkel, sündinud 11. jaanuaril 1912 Viljandis. Kodumaal töötas kadunu Roman Tavasti kullassepafirmas Tallinnas. Paguluses oli ta tööl Borásis ja hiljem Göteborgis SAAB-i autofirmas.

Lavastajategevust alustas Arnold Sirkel Borásis, tuues lavale Enn Vaiguri "Kraavihallid" (1957). Oli viiekümnendaist aastaist alates Göteborgi Eesti Seltsi Näiteringi juhataja ja Göteborgi teatrielu hing.

Arnold Sirkel on lavastanud (ja väga tihti mänginud kaasa tähtsates osades) järgmised näidendid: H. Raudsepa "Mikumärdi" (1957), M. Pagnoli "Kauged rannad" (1958), A. Mälgu "Õitsev meri" (1960), O. Lutsu "Tagahoovis" (A.S. dramatiseering, 1962), A. Mägi "Tuhat krooni" (1963), A. Mägi "Eedeni aias" (1965), A. Mägi "Kuulujutud" (1971), H. Vaiguri "Kraavihallid" (1972), H. Raudsepa "Vedelvorst" (1977).

Arnold Sirkel oskas hoida koos oma näitetruppi, kelle etendusi alati iseloomustasid hea tuju ja vapper hoog.

Ta korraldas sõnalismuusikalisi huviõhtud, ise neil lopsaka huumoriga esinedes.

Arnold Sirkeli loodud lavakujude puhul (näiteks Jaak Jooram "Mikumärdis" ja Cesare "Kaugetes randades") pääses mõjule ta loomupärane näitleja and. Ta oskas lavalises tegevuses kehutada ja säilitada eesti noorema põlvkonna huvi oma kultuuri ja emakeele vastu.

Karikaturistina ja joonistajana on Arnold Sirkel aastakümneid olnud "Eesti Päevalehe" kaastööline, tabades osava sulega nii päevasündmusi kui üldinimlikke situatsioone. On joonistanud EPL-le vinjette, tiitleid ja muud vajalikku.

Arnold oli äärmiselt sümpaatne isiksus, alati heatujuline ja sõnavalmis maailma elu kommenteerima. Abivalmis ning raskete oludegi puhul optimistlik. Koostöö temaga on kõigile osutunud meeldivaks ja rõõmu pakkuvaks. Arnold Sirkel oli üks silmapaistvaid kultuurikandjaid pika paguluse ajal, jättis sõpradele eredad mälestused vaimuka vestlusanniga mehest.

ARVO MÄGI

Rootsi eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub neljapäeviti

Estniska Dagbladet i dag

Sidan 1

DEN ESTNISKA nationaldagen i Stockholm lockade närmare 900 personer i år, vilket är några hundra mer än vanligt. Säkerligen berodde det på att general Aleksander Einseln, som tills helt nyligen var överbefälhavare i Estland, medverkade. Förutom Einseln talade också den svenske generalen Bernt Östh och medverkande Estlands militärorkester (som för övrigt fått de flesta instrumenten i gåva av det svenska försvaret).

I sitt anförande var general Einseln kritisk mot den nuvarande politiska ledningen i Estland och i synnerhet mot försvarsministeriet som "leds av en f d miliskapten" (dvs Andrus Öövel), som anställt personer som tidigare aktivt deltog i nedtryckandet av självständighetsdemonstrationer i Estland. Einseln talade också vid nationaldagsfirandet i Uppsala och dessutom vid ytterligare flera andra evenemang.

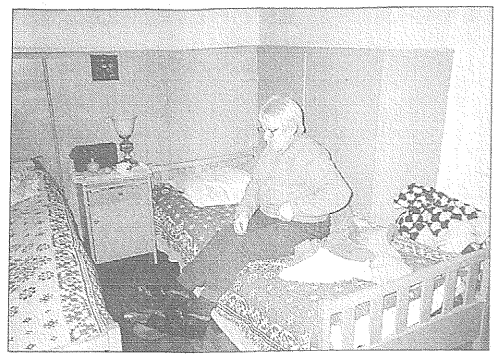
ESTO -96 svarar i detta nummer på det brev som flera estniska sjömansorganisationer sände i protest mot att festivalarrangörerna beställt hyttier på Silja Symphony och inte på Estline's fartyg i samband med ESTO - 96 i sommar. I brevet framhåller arrangörerna att Estline tyvärr inte disponerar fartyg, som kan rymma de festivaldeltagare som vill resa gemensamt från Stockholm till Tallinn med olika arrangemang ombord. Säkerligen kommer många festivaldeltagare ändå att utnyttja Estline's tjänster, inte minst för att komma från Estland till Sverige igen.

ESTLANDS ORTODOXA kyrka har nu åter anslutits till patriarkatet i Konstantinopel och lyder inte längre under den ryska ortodoxa kyrkan. Under självständighetstiden före det andra världskriget lydde den estniska ortodoxa kyrkan under Konstantinopel men anslöts med tvång till den ryska ortodoxa kyrkan efter ockupationen. Ledaren för de ryska ortodoxa i Estland har krävt att banden med Moskva skall bestå, bl a därför att man då hoppas få behålla den estniska kyrkans tillgångar.

Sidan 3

PRESIDENT Lennart Meri delade ut ordnar i samband med den estniska nationaldagen. Bland dem som blev ärade fanns också Sverige-esterna Heinrich Mark, som ledde en exilregering under ockupationstiden, författaren Kalju Lepik, som är uppskattad för sina starkt patriotiska dikter och nationalekonomen Rudolf Jalakas, som har spelat en stor roll vid Estlands övergång till en egen valuta.

Kuigatsi orbude ja Hellenurme vanade tänu kingituste eest

ÜKS VANADEST Hellenurmes proovib oma uusi susse.

Detsembris ilmus "Eesti Päevalehes" üleskutse valmistada rõõmu orbudele Kuigatsis ja vanadele Hellenurmes. Vastukaja oli väga hea nii eestlaste kui rootslaste hulgas ning aktsioon õnnestus üle ootuste.

Lapsed said mh. uued ja head jalatsid, sokke ning muidugi maiustuste kotte, küpsiseid jpm. Nii kujunes külastuspäev väga rõõmsaks ja meeldejäävaks. Üldiselt aga jätab laste elamine palju soovida. Elatakse nagu södurid kasarmus, teiste lastega ega väljasmaailmaga suuremaid kokkupuuteid ei ole ja ka puhtus jätab palju soovida.

Loodetavasti olukord paraneb, kuna praegune juhataja on vallandatud ja uus on võib-olla südamlikum ning oskab lapsi inimlikumalt kohelda.

Ka Hellenurme vanadele kujunes annetustepäev suursündmuseks - Otepää muusikakooli õpetajad esinesid ja lapsed laulsid. Lühipalvuse pidas üks lahkusuliste pastor, sest ühelgi luterikiriku õpetajal polnud ei aega ega soovi kohale tulla, et vanad oleksid saanud kasvõi armulauale minna - mida nad oleksid nii väga soovinud.

Oli rikkalik kohvilaud ja vanad said kingiks mh. soojad tuhvlid ja pikad lambavillast sokid. Nii mõnigi oli liigutatud, kuuldes, et see kõik tuleb Rootsist, kus neid pole unustatud. Võib ju märkida, et alles hiljuti läks neile Kumlast teele saadetis jalatsite, riiete ja muu vajalikuga.

Oli võimalus külastada vanu ka maal. Enamasti kõikidel olid tõesti külmad toad ja kindlasti ei jätku kasinast pensionist isegi toiduks. Allakirjutanu püüdis võimaluste kohaselt ka neid aidata, ostes mh. küttepuid, millest peaks jätkuma kogu talveks.

Annan edasi südamliku tänu Kuigatsi koolilt, Hellenurme vanadelt ja teistelt, kes said mingit toetust. Kui keegi soovib rohkem andmeid või kui esineb midagi arusaamatut, siis palun võtta ühendus Arnold Kilgiga, Hägergatan 118, 692 36 Kumla, tel. 019/57 50 08.

ARNOLD KILK

KUIGATSI LAPSED uurivad Rootsist saabunud maiustusekotte.

Eestis on kõige rohkem luterlasi

Eesti Usuasjade Talituse andmeil tegutseb Eestis 25 erinevat kirikliikku organisatsiooni ja 32 üksikkogudust. Kõige rohkem on Eestis luterlasi, õigeusklikke ja islamiusulisi.

Kirikutest saadud andmetel oli 1995. aasta teise poole seisuga Eesti Evangeelsel Luterlikul Kirikul Eestis 166 kogudust 172 000 liikmega; Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikul 34 kogudust 30 000 liikmega; Eesti islami kogudusel 10 000 liiget; Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liidul 87 kogudust 6500 liikmega; Rooma-Katoliku Kiriku Apostellikul Administratuuril seitse kogudust, kaks ordut kokku 3000 liikmega; Eesti Jehoova Tunnistajate Koguduste Liidul kolm kogudust 2600 liikmega; Eesti Kristlikul Nelipühi Kirikul 40 kogudust ja 2500 liiget; Uus-Apostlikul Kirikul 10 kogudust 2500 liikmega, Seitsme Päeva Adventistide Eesti Liidul 18 kogudust 1997 liikmega; Eesti Metodisti Kirikul 20 kogudust 1850 liikmega.

Umbes tuhat liiget on Eesti Täisevangeelsete Koguduste Liidul (kuus kogudust); Armeenia Apostlikul Kiriku Eesti Püha Gregoriuse Kogudusel; Eesti Kristlike Vabakoguduste Liidul (kuus kogudust); Eesti Vanausuliste Koguduste Liidu ja Eesti Evangeelsete Karismaatiliste Koguduste Liidul (25 kogudust).

Ukraina Kreeka-Katoliku Kiriku Tallinna kogudusse kuulub 300 liiget, sama palju inimesi kuulub ka Viimase Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku Tallinna kogudusse. Taara- ja maausuliste Maavalla Kojal on kolm kogudust 287 liikmega. Juudi kogudusi on Eestis kolm, liikmeid 200.

Eesti Kveekerlikul Püha Miikaeli Ilmutuse Kogudusel on Eestis 100 liiget; 100 liiget on ka Eesti Evangeelsel Vennastekogudusel. Tallinna Baha'i Kogudus hõlmab 87 bahailast; Evangeeliumi Kristlased Apostlite Vaimus 60 liiget ning Krishna Tunnetuse Tallinna kogudus 50 krishnaiiti.

Lisaks eelmainituile tegutseb Eestis veel 32 üksikkogudust ja sekti, kes pole ülevaadet liikmetest usuasjade talitusele andnud. Andmed puuduvad ka Vene Õigeusu Kiriku kohta.

Eesti suuremad kirikud

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik
172 000 liiget
166 kogudust

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik
30 000 liiget
34 kogudust

Eesti Islami Kogudus
10 000 liiget

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liit
6500 liiget
87 kogudust

Kokku on Eestis 25 kirikikku organisatsiooni ning 32 üksikkogudust.
Allikas: RNS

"Issameie" uus variant

Katoliiklastel tuleb mõne aja pärast arvatavasti uus versioon Meie Isa palvest ehk "Issameiest" pähe õppida.

Itaalia juhtivad vaimulikud soovitasid palve teksti muuta, et asi selgem oleks. Näiteks on kavas ümber sõnastada rida "ära vii meid kiusatusse", millest võib teha järelduse, nagu õrritaks Jumal meid meelega ja puhtast õelusest.

Seetõttu esitati uus variant "ära jäta meid kiusatuse küüsi", mis kõlavat sõliidsemalt. Ettepanek ootab paavsti heakskiitvat allkirja. (Wenn).

Paarsõnad

Allpool asetsevad tähepaarid tuleb 4-kaupa korjata kokku nii, et moodustuks 5 sama algustähega algavat sõna.

Millised on need 5 sõna?

HA	MA	ST	IK	TA
AG	AT	IK	AH	RA
AU	MA	TO	AR	AS
UM	AM	NO	TK	AU

Vastused avaldame 14/3 lehes. Head lahendamist!

15/2 EPL-s avaldatud paarsõna õige lahendus on:
UIMASELT
UMBROPSU
UUDISTUS
USSJÄTKE
URJADNIK

Võitjaks osutusid Õilme Veide Eskilstunast ja Aksel Mark Uppsalast.

EPL õnnitleb

Vähemalt ühele õigelt vastanule loosime välja ja saadame EPL-i väikese kingituse. Vastused saata enne 7/3 aadr.: E. Päevaleht, Box 477, 101 29 Stockholm. Ümbrikule kirjutada peale PAARSÕNA ja lehe number.

ESTONIAN AIR

Uued ajad Estonian Airiga.

Stockholm – Tallinn 08.50 iga päev, v.a. pühapäev
Stockholm - Tallinn 18.55 neljapäev ja pühapäev
Stockholm – Tallinn 20.35 kolmapäev ja reede

Astu ühendusse Estonian Airiga või oma reisibürooga.
Meie kontor Arlandal on avtud 07.30-19.00

Stockholm	Arlanda	Malmö	Göteborg
Drottningatan 65	Terminal 5	Gustav Adolfs torg 47	Södra Hamng. 37-41
08 – 23 36 66	08 – 593 60580	040 – 12 25 60	031 – 80 01 30

Tallinn
TUR OCH RETUR FRÅN STOCKHOLM
2.000:-
SAS Jackpot takes you there.
KONTAKTA DIN RESEBYRÅ ELLER RING SAS, 020-727 555

